

UNIVERZITA KARLOVA
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Studijní program: Sociální práce

Obor vzdělávání: Sociální a charitativní práce

Otázka potřeby sociálního bydlení
na území městské části Praha 2

The Issue of the Necessity of Social housing
of the Prague 2 Municipal District

Diplomová práce

Vedoucí práce:

PhDr. Mgr. Monika NOVÁ, Ph.D., MPH

Autor práce:

Bc. Jan KADEŘÁVEK, DiS.

Praha 2020

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí diplomové práce PhDr. Mgr. Monice Nové, Ph.D., MPH za metodické vedení práce, cenné připomínky, rady a dlouholetou motivaci a rozvoj ve studijním i profesním životě.

Děkuji svým kolegům z oddělení sociálních služeb humanitního odboru Úřadu městské části Prahy 2 za úžasný mentoring, předávání zkušeností, kolegiální a spolupráci a podporu při zpracování diplomové práce v nelehké pandemické situaci.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Otázka potřeby sociálního bydlení na území městské části Praha 2“ vypracoval samostatně a s použitím uvedené literatury a pramenů. Dále prohlašuji, že tato diplomová práce nebyla použita k získání stejného či jiného titulu. Souhlasím se zveřejněním této práce veřejnosti za účelem studia a výzkumu.

V Praze dne 20. 12. 2020

.....
Jan Kadeřávek, autor práce

BIBLIOGRAFICKÝ ZÁZNAM

KADERÁVEK, Jan. Otázka potřeby sociálního bydlení na území městské části Praha 2. Praha: Univerzita Karlova, Husitská teologická fakulta, Katedra psychosociálních věd a etiky, 2020. 78 s. Vedoucí diplomové práce: PhDr. Mgr. Monika Nová, Ph.D., MPH.

ANOTACE

Předkládaná diplomová práce se věnuje stále aktuální a ožahavou problematikou sociálního bydlení, co by prostředku stabilizace jednotlivců a domácností v České republice. Tato problematika je obtížná na jednotné celospolečenské i politické podchycení, proto jsou hlavními propagátory a navrhovateli především organizace a instituce neziskového sektoru. Práce především základně seznamuje s termíny, jako je domov a bydlení, definuje bytovou politiku České republiky s přihlédnutím na aktuální legislativní dokumenty české i zahraniční. Seznamuje své čtenáře taktéž se sociální problematikou bydlení se zaměřením na dostupné prostředky, jako jsou psychosociální sítě bydlení, podpora a výkon sociální práce v bytech. Dále práce seznamuje se stěžejní tematikou sociálního bydlení, a to na obecné rovině i na rovině praktické, která svými modely, koncepcemi a postupy, je využívána či možno aplikovatelná v národních podmínkách. Nejdůležitější tematikou práce je seznámení se sociální a sociálně bytovou politikou městské části Praha 2 v otázkách přístupu a možností podpory při řešení bytové situace sociálně potřebných. Taktéž popisuje postupy a limity v žádostech o nájem bytu pro sociálně potřebné občany, popisuje kroky při řešení této žádosti. Praktická část diplomové práce má za cíl zjištění možných návrhů a inovací při posuzování žádosti o nájem bytu pro sociálně potřebné občanů na území městské části Praha 2, a to včetně stanovených limitů.

KLÍČOVÁ SLOVA

Bydlení, bytová politika, podpora bydlení, hmotná nouze, státní sociální podpora, sociální bydlení, housing ready, housing first, městská část Praha 2, psychosociální síť, sociální práce.

BIBLIOGRAPHICAL RECORD

KADERÁVEK, Jan. The Issue of the Necessity of Social housing of the Prague 2 Municipal District. Prague: Charles University, Hussite Theological Fakulty, Department of Psychosocial Sciences and Ethics, 2020. p. 78. Advisor of thesis: PhDr. Mgr. Monika Nová, Ph.D., MPH

ANNOTATION

The presented diploma thesis deals with the still current and sensitive issue of social housing, which would be a means of stabilizing individuals and households in the Czech Republic. This issue is difficult to unite the whole of society and politics, so the main promoters and proponents are mainly organizations and institutions of the non-profit sector. The work mainly introduces the basics with terms such as home and housing, defines the housing policy of the Czech Republic, taking into account current Czech and foreign legislative documents. It also acquaints its readers with the social issues of housing with a focus on available resources, such as psychosocial housing networks, support and performance of social work in apartments. Furthermore, the thesis introduces the key issues of social housing, both on a general level and on a practical level, which with its models, concepts and procedures, is used or possibly applicable in national conditions. The most important topic of the thesis is to get acquainted with the social and social housing policy of the Prague 2 Municipal District in terms of access and possibilities of support in solving the housing situation of the socially needy. It also describes the procedures and limits in applications for renting an apartment for socially needy citizens, describes the steps in resolving this application. The practical part of the diploma thesis aims to identify possible proposals and innovations in assessing the application for renting an apartment for socially needy citizens in the Prague 2 Municipal District, including the set limits.

KEYWORDS

Housing, housing policy, housing support, material need, state social support, social housing, housing ready, housing first, city district Prague 2, psychosocial network, social work.

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK	8
ÚVOD.....	9
1. POJEM BYDLENÍ V KONTEXTECH.....	11
1.1 Bytová politika v ČR.....	11
1.1.1 Bydlení v legislativních dokumentech	13
1.1.2 Aktuální problematika bytové politiky.....	15
1.2 Sociální problematika bydlení.....	16
1.2.1 Psychosociální sítě bydlení.....	16
1.2.2 Podpora bydlení.....	18
1.2.3 Sociální práce v bytech.....	21
2. KONCEPT A PRAXE SOCIÁLNÍHO BYDLENÍ V ČR.....	23
2.1 Modely a nástroje sociálního bydlení	24
2.1.1 Housing only	24
2.1.2 Housing ready.....	24
2.1.3 Housing first	25
2.1.4 Rapid re-housing	26
2.1.5 Nástroje sociálního bydlení	27
2.2 Cílové skupiny sociálního bydlení	27
2.2.1 Osoby bez střechy.....	28
2.2.2 Osoby bez bytu	28
2.2.3 Osoby s nejistým bydlením	28
2.2.4 Osoby s nevyhovujícím bydlením	29
2.3 Aktéři sociálního bydlení	29
3. SOCIÁLNÍ BYDLENÍ V KONTEXTU SOCIÁLNÍ POLITIKY MČ PRAHA 2.....	31
3.1 Sociální politika a psychosociální síť MČ Praha 2	31
3.2 Sociální bytová politika MČ Praha 2	33
3.2.1 Pravidla sociální bytové politiky	33
3.2.2 Komparace „sociálních bytů“	34
3.3 Bydlení pro osoby sociálně potřebné	36
3.3.1 Žádost o nájem bytu pro sociálně potřebné občany	37
3.3.2 Postupy a vstupní kritéria žádosti.....	40
3.3.3 Možnosti podpory a sociální práce v pronajatých bytech	42

4. LIMITY A MOŽNOSTI INOVACE DOSTUPNOSTI SOCIÁLNÍHO BYDLENÍ NA ÚZEMÍ MČ PRAHA 2	43
4.1 Metodologické zakotvení	43
4.2 Operacionalizace výzkumu	45
4.3 Realizace výzkumu	50
4.4 Vyhodnocení výsledků výzkumu	51
4.5 Shrnutí výzkumu, doporučení do praxe	63
4.6 Diskuze.....	66
ZÁVĚR	70
SEZNAM LITERATURY	71
SEZNAM OBRÁZKŮ	75
SEZNAM TABULEK.....	76
ABSTRAKT	77
ABSTRACT.....	78

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
DVO	dílčí výzkumná otázka
ETHOS	Evropská typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení
HVO	hlavní výzkumná otázka
MČ	městská část
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
OH	odbor humanitní
OSPOD	oddělení sociálně právní ochrany dětí
OSS	oddělení sociálních služeb
TVO	tazatelská výzkumná otázka
ZSS	zákon o sociálních službách

ÚVOD

Cílem předkládané diplomové práce, s názvem *Otázka potřebnosti sociálního bydlení na území městské části Praha 2*, je především seznámení čtenáře s problematikou sociálního bydlení v České republice a v kontextu podmínek městské části Praha 2. Dalším cílem je zmapování odbornosti a orientace sociálních pracovníků oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2 při inovaci limitů pravidel přidělování bytů sociálně potřebným občanům městskou částí Praha 2.

Tato diplomová práce zabývá základně konceptem sociálního bydlení v České republice a na území městské části Praha 2 v souvislostech, kterými je ovlivňována dostupnost bydlení pro sociálně potřebné skupiny obyvatel. Problematika sociálního bydlení je v našich podmínkách velmi aktuálním tématem, ačkoliv se jím zabývají odborníci z všemožných gescí, institucí či organizací, tak i v oblasti politického spektra na všech úrovních. Diplomová práce je standardně rozdělena na část teoretickou a praktickou za využití dostupných pramenů, které jsou řádně citovány.

Teoretická část seznamuje svého čtenáře v první kapitole obecně s tématem bydlení, jeho politickou úpravou, respektive pojetím bytové politiky v České republice, včetně legislativního pojetí i s přihlédnutím na aktuální problematiku. Kapitola obsahuje informace z oblasti možné sociální podpory a sociální práce v bydlení.

Druhá kapitola teoretické části popisuje samotnou definici, modely a možnosti sociálního bydlení v naší zemi, s přihlédnutím na možné legislativní ukotvení, cílové skupiny dle Evropské typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení a koncepčně stanovených aktérů sociálního bydlení.

Zobrazení městské části Praha 2 jakožto samosprávné jednotky, jež je základně popsána a zmapována její sociální politika, je náplní kapitoly třetí. Ta mimo jiné obsahuje seznámení s Pravidly sociální bytové politiky, na jejichž základě a limitech mohou být pronajímány byty v režimu pro sociálně potřebné občany, tedy nejbližší zamýšlenému legislativnímu konceptu sociálního bydlení v České republice. Kapitola obsahuje detailní postupy při žádosti o byt pro sociálně potřebné občany, včetně potřebných procesů.

V návaznosti na třetí kapitolu je kapitola následující, tedy čtvrtá, věnována již praktické části. Ta zjišťuje limity a možnosti inovace dostupnosti sociálního bydlení

na území městské Praha 2. Pro účely výzkumu je stanovena hlavní výzkumná otázka „Jak reflektují sociální pracovníci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2 systém podpory v bydlení a potřebnosti sociálního bydlení v kontextu území České republiky a území městské části Praha 2?“, která je zaměřena na zjištění reflexe participantů výzkumu, tedy sociálních pracovníků oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2. Pro metodologické zpracování praktické části diplomové práce je zvolena kvalitativní metoda polostrukturovaného expertního rozhovoru.

Budeme-li v textu práce zmiňovat problematiku bezdomovectví, osob bezdomovců či bezdomovkyň, vždy se bude jednat o lidově nastavené označení osob bez přístřeší dle zákona o sociálních službách. Je tomu tak především z důvodu mnohého a nestabilního označení této cílové skupiny.

1. POJEM BYDLENÍ V KONTEXTECH

Budeme-li v této práci zmiňovat pojmy sociální bydlení a obecně bydlení, je potřeba se hned v úvodu zamyslet také nad termínem domov. Obecně můžeme rozdělit vnímání domova do několika dimenzí:

- Biologická dimenze – místo, kde uspokojujeme své základní životní potřeby (jídlo, pití, vylučování, sexuální potřeby, apod.)
- Psychická dimenze – místo, kde jsou uspokojovány naše duševní potřeby, stimulace vnitřních i vnějších podnětů, včetně pocitu bezpečí
- Sociální dimenze – místo, kde dochází k navázání i udržování vztahů a komunikace, kde probíhá socializace jedince.

Sociologická teorie domova definuje domov jako souhrn bližních, se kterými jedinec strávil na jednom místě delší období svého života a má tak k těmto lidem i místu hluboký citový vztah. Pojem domov se často překrývá s pojmy rodina, domácnost, obec, krajina či vlast. V moderní společnosti žije jedinec během svého života ve více domovech. Domov je tedy možné vytvářet a není vázán na nezaměnitelné místo a osoby. (Jandourek 2011, s. 65)

Domov však kromě klidu a bezpečí představuje také vydatný zdroj stimulace s vnějšími i vnitřními podmínkami, stejně tak s vlastní identitou. Sami mezi svými se v něm můžeme vyrovnávat s podněty, které by pro nás jinak byly těžce řešitelné. (Keller 2013, s. 16)

1.1 Bytová politika v ČR

Princip a cíl bytové politiky státu spočívá zejména ve vytváření vhodného právního, institucionálního a fiskálního prostředí pro aktivity všech aktérů na trhu s byty. Stát by neměl překážet ekonomickému fungování trhu s byty. Zároveň však musí činit podpůrné kroky zacílené na ty skupiny domácností, které se samy o své bydlení na trhu postarat nemohou. Koncepce bytové politiky schválena vládou představuje pro jednotlivé resorty závazný strategický dokument, v němž jsou stanoveny základní směry vývoje i konkrétní cíle v oblasti bydlení. (mmr.cz, 2020)

Bytová politika by měla být prováděna v návaznosti na vzájemnou součinnost na úrovni státu a územně samosprávných celků, jinak nemůže být úspěšná. Stát musí totiž zajistit jednak funkční právní prostředí, provázanost bytové politiky na celonárodní úrovni, případně zajistit možnou podporu. Na druhou stranu však nemůže zajistit konkrétní úkoly v určité lokaci podle potřeb obyvatel, protože k tomu nemá vhodné nástroje a je tak vzdálen specifickým podmínkám a individualitám. (Srov. MPSV 2014, s. 66)

Nástroji bytové politiky dle Luxe a Kosteleckého (2011) je podpora nabídky a poptávky v oblasti nájemního bydlení (podpora financování bydlení a bytové výstavby skrze účelové dotace) a podpora nabídky a poptávky v oblasti vlastnického bydlení (ekonomická podpora, podpora služeb v oblasti).

Z hlediska aktérů na trhu s byty jsou cíle bytové politiky zejména tyto:

- fungování trhu s byty včetně odpovídající právní úpravy pro vlastnické, nájemní i družstevní bydlení a včetně vymahatelnosti práva, součástí tohoto cíle je i odstranění cenových a právních deformací v segmentu nájemního bydlení,
- zvyšování finanční dostupnosti bydlení pro domácnosti, včetně sociálních dávek v oblasti bydlení kompenzujících celkové výdaje na bydlení domácností s nižšími příjmy,
- zvyšování nabídky bydlení, a to i prostřednictvím podpory nové výstavby včetně výstavby bytů se sociálním určením,
- zvyšování kvality bydlení, včetně podpory vlastníků při správě, údržbě, opravách a modernizaci jejich bytového fondu,
- průběžný monitoring trhu s byty i monitoring účinnosti a efektivity jednotlivých podpůrných nástrojů a jejich korekce,
- aplikace nediskriminačních pravidel společného trhu Evropské unie včetně podmínek hospodářské soutěže a slučitelnosti veřejných podpor s komunitárním právem. (mmr.cz, 2020)

1.1.1 Bydlení v legislativních dokumentech

Problematiku bydlení, způsoby řešení bytové situace s ohledem na nejrozličnější spektrum cílových skupin upravuje nejenom česká, unijní, ale i mezinárodní legislativa a koncepty v přístupech k bydlení. Pro základní přehled si uvedeme některé z těch nejzásadnějších a nejvýznamnějších.

Česká republika

- Usnesení č. 2/1993, Listina základních práv a svobod – upravuje nedotknutelnost obydlí (článek 12) a garantuje životní úroveň osobám nalézající se ve stavu hmotné nouze (článek 30).
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (a vyhláška č. 505/2006 Sb., provádějící vyhláška k zákonu o sociálních službách) – upravuje nastavení sociálních služeb pobytových, terénních a ambulantních. Dále upravuje problematiku poradenství, a to v rovině základního i odborného. Upravuje také pojem kvalifikace sociálního pracovníka a pracovníka v sociálních službách. V neposlední řadě upravuje možnosti podpory ve formě příspěvku na péči, který přispívá mimo jiné i k podpoře bydlení ve smyslu možnosti zavedení pomoci a péčových sociálních služeb do domácnosti.
- Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů – stanovuje a upravuje hranici příjmů, ze které normativně ukotvuje další možné legislativní a životní oblasti, například při výpočtech nepojistných sociálních dávek nejen k podpoře bydlení.
- Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů – definuje stav hmotné nouze a obsahuje příslušný systém nepojistných sociálních dávek (příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc).
- Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů – upravuje podmínky nároku k dalšímu systému nepojistných sociálních dávek sloužící nejen k bydlení (příspěvek na bydlení, porodné, pohřebné, rodičovský příspěvek a přídavek na dítě).
- Zákon 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů – představuje systém nástrojů sloužící k uzpůsobení normálního způsobu života osobám se zdravotním postižením (průkazy pro osoby

se zdravotním postižením, příspěvek na mobilitu), ale také uzpůsobování podmínek domácnosti (příspěvek na zvláštní pomůcku).

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů – upravuje bytovou problematiku nájemních a vlastnických poměrů. Mimo toto upravuje také institut faktického bydliště.
- Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení (antidiskriminační zákon) a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů – upravuje rovné podmínky občanů i příslušníků národnostních a etnických menšin nejen v oblasti přístupu bydlení.
- Koncepce sociálního bydlení ČR 2015 – 2025 – identifikace bytové problematiky, cílových skupin dle ETHOS. Jedná se o koncepční materiál MPSV ČR z roku 2015.
- Koncepce bydlení ČR do roku 2020 – základní východiska, principy a strategické cíle bytové politiky. Jedná se o revidovanou koncepci MMR z roku 2017.
- Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020 – východiska a strategie začleňování ohrožených skupin, včetně sdělení možných a dostupných nástrojů ke stabilizaci bydlení a prevenci bezdomovectví a diskriminaci z bydlení. Jedná se o koncepční dokument MPSV ČR z roku 2014.

Mezinárodní a unijní dokumenty

Pro základní přehled je k dispozici orientační přehled (dle Modlitbové a Vrabcové In MPSV 2019, s. 20 – 23 a s. 306 – 313) mezinárodních a unijních dokumentů a deklarací, které bezprostředně či částečně vymezují problematiku přístupu k bydlení:

- Evropská sociální charta Rady Evropy – čl. 13, 16, 17, 31
- Listina základních práv Evropské unie – čl. 7, 34
- Rámcová úmluva o ochraně práv národnostních menšin – čl. 15
- Evropská charta místní samosprávy – čl. 4
- Evropská úmluva o ochraně lidských práv – čl. 3, 8
- Úmluva o právech dítěte – čl. 27
- Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech – čl. 11
- Všeobecná deklarace lidských práv – čl. 25
- Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace – čl. 5
- Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen – čl. 14
- Úmluva o právech osob se zdravotním postižením – čl. 28, ...

1.1.2 Aktuální problematika bytové politiky

Nejčastějšími komplikacemi v problematice bydlení jsou především nízké kapacity vhodných obyvatelných bytů (podpora rekonstrukce, stavby nových obytných objektů), mnohdy nadužívanými právy vlastníků bytů, kteří ve vidině výhodného pronájmu turistům a rekreativním, neváhají vypovědět nájemní smlouvy sociálně nejohroženějším společenským skupinám (problematika tzv. „air B and B“ ubytování), diskriminace a nerovnost k přístupu k bydlení národnostním a etnickým menšinám (například přístupy realitních kanceláří na trhu s bydlením vůči romské menšině).

V posledních letech se však objevila i politická diskuze v záležitostech vyloučených sociálních lokalit, které následně byly zařazeny do bezdoplatkových zón, tedy lokality, které jsou převážně tvořeny příjemci dávek hmotné nouze. Výplata dávek je také jedním z těchto problémů, a to jejich včasná a řádná výplata, která mnohdy není včasně vyplacena a dochází tak k opoždění hrazení bydlení s následnou penalizací a sankcí, případně i výpovědí z bydlení¹.

Z hlediska působnosti bytové politiky na občany, je možné rozlišit několik okruhů problémů, které definuje MPSV (2014, s. 66):

- Udržitelnost stávajícího bydlení – faktická (ochrana nájemníků, smluvní vztahy) a finanční (schopnost hrazení nájmu, podpora skrze sociální systém)
- Dostupnost odpovídajícího bydlení – faktická (nedostatek vhodných bytů pro cílovou skupinu, diskriminace cílových skupin) a finanční (neschopnost složit kauci za bydlení, hradit náklady bydlení do budoucna)

---

¹ Informace vycházející z autorovy praxe.

1.2 Sociální problematika bydlení

Následující podkapitoly se věnují sociálním otázkám a nástrojům bydlení, včetně kompetencí dalších forem bydlení vycházející z působnosti sociálních služeb či služeb s charitativním zaměřením. Nedílnou součástí je i podpora v rámci bydlení ve formě dávek sociálních systémů a formou prvků metod a technik sociální práce.

Kromě informací, které budou následovat, je vhodné zmínit i angažovanost církevních společností a uskupení při pomoci svým svěřencům v rámci vlastních prostor.

1.2.1 Psychosociální síť bydlení

Dalšími formami bydlení, tedy těmi specifickými, které nesmíme opomenout, jsou formy bydlení vycházející ze zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Tyto formy dočasného bydlení poskytují nestátní neziskové organizace, neziskové organizace vycházející z charitního poslání či příspěvkové organizace obcí. Těmito službami, vycházející ze zákona o sociálních službách, jsou:

Pobytové sociální služby

Azylové domy (§57 ZSS) přechodně poskytují přechodné ubytování osobám v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení od osmnácti let věku. Mimo jiné poskytují stravu, možnost osobní hygieny a jinou materiální, poradenskou a případně psychologickou podporu. V České republice k dnešnímu dni existuje celkem 215 registrovaných služeb azylových domů. Tuto sumu pokrývají azylové domy pro muže, azylové domy pro ženy, azylové domy pro rodiče s dětmi. Azylové domy mohou být navázány na služby krizové pomoci (§60 ZSS) a intervenčních center (§60a ZSS)². Vzhledem k tomu, že se jedná o sociální službu za úplatu, poskytovatelé služeb poskytují ubytování za cenu mezi 100 až 180 Kč za den, další služby (praní, zapůjčení pomůcek, ad.) služby jsou zpoplatněny poskytovatelem za individuálně nízkou cenu. Doba poskytování bydlení v azylových domech zpravidla nepřesahuje dobu jednoho roku.

Domy na půl cesty (§58 ZSS) poskytují pobytovou službu osobám do dvaceti šesti let věku. Jedná se především o osoby, které opouští po nabytí zletilosti školská zařízení

---

² V případě krizové pomoci a intervenčních center se jedná o ambulantní sociální služby, nicméně se jedná o služby zpravidla poskytované osobám ohrožených domácím násilím či obětem domácího násilím. Tyto osoby mohou využít díky těmto službám ubytování v bytech s utajenou adresou či uvedené azylové domy.

výkonu ústavní či ochranné výchovy, případně osoby v mladém zletilém věku opouštějící instituce péče o děti (například dětský domov) nebo mladé osoby opouštějící výkon trestu či ochrannou léčbu. Stejně jako u azylových domů se jedná o službu, která nepřevyšuje jeden kalendářní rok. V České republice je registrováno 26 domů na půl cesty.

Kromě výše uvedených pobytových služeb pamatuje zákon o sociálních službách také na další cílové skupiny, a to specifické cílové skupiny. Tyto služby poskytují navíc ve vyšší či maximální možné formě péčovou službu. Jsou jimi: domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem či domovy pro osoby se zdravotním postižením. Ubytování v těchto institucích je sjednáváno zpravidla na dobu neurčitou. Specifickou, avšak, na rozdíl od těch předchozích, pobytovou službou, je sociální služba chráněného bydlení, která je poskytována osobám s psychiatrickou diagnózou. Tato služba je poskytnutována na dobu od jednoho roku, avšak i na dobu neurčitou.

Ambulantní sociální služby³

Kontaktní centra (§59 ZSS) a nízkoprahová denní centra (§61 ZSS) poskytují možnosti denního zázemí pro hygienu, stravu či jinou materiální a poradenskou pomoc. Tyto služby jsou poskytovány osobám nad osmnáct let věku a jsou specifické pro svou klientelu. V obou případech se také může jednat o formu terénní služby, kdy jsou klientů dodávány specifické potřeby (potravin, oblečení či výměna injekčního materiálu). V České republice se nachází 60 registrovaných služeb kontaktních center a 69 registrovaných služeb nízkoprahových denních center.

Další sociální ambulantní službou specifickou pro osoby bez přístřeší je noclehárna (§63 ZSS), která poskytuje osobám přespání ve svých prostorách za úplatu (zpravidla 20 až 40 Kč za noc), materiální, hygienické a poradenské zázemí. V České republice je registrováno celkem 78 nocleháren.

---

³ Tyto služby nejsou poskytovány celodenně, ale pouze v určité části dne, kdy klienti dochází.

1.2.2 Podpora bydlení

Tato podkapitola je věnována podpoře bydlení ve formě finanční podpory, a to nepojistných dávek sociálního systému, přesněji dvou dávek pomoci v hmotné nouzi mimořádné okamžité pomoci a doplatku na bydlení a dávek státní sociální podpory příspěvku na bydlení.

Všechny tyto dávky spadají do taxativní kategorie, to znamená, že jsou propočítávány na základě příjmové situace ve spojitosti s výší životního a existenčního minima, dle příslušné legislativy. Oprávněným osobám je poskytuje místně příslušné kontaktní pracoviště Úřadu práce ČR.

Mimořádná okamžitá pomoc (MOP)

Jedná se o dávku hmotné nouze, dle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, která je určena jako jednorázový výdaj za určitý statek, jež je zapotřebí z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví, z důvodu vážné mimořádné události (živelná pohroma), z důvodu potřeby úhrady jednorázového výdaje (občanský průkaz, kauce na byt, výdaje spojené se stěhováním, jednorázová úhrada bydlení, apod.), na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů (například pračka, lednice), na úhradu odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte, na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí (například školní pomůcky, zájmový kroužek) a z důvodu ohrožení sociálním vyloučením (po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody)⁴. (Srov. Břeská a kol. 2019, s. 18)

Co se týče mimořádné okamžité pomoci spojené s bydlením (respektive platba za bydlení), může být poskytnuta v plné výši nebo výši úměrné vůči příjmu osoby či okruhu společně posuzovaných osob domácnosti. Následně je předpokládáno uplatnění nároku jiné dávky spojené s bydlením, a to dle formy právního titulu k bydlení.

---

⁴ V souvislosti s pandemickou situací v ČR v roce 2020 byla MPSV ČR stanovena specifická forma MOP COVID-19, která měla v době nouzového stavu nahradit možný výpadek příjmů domácnosti z důvodu zhoršené sociální situace (například ztráta zaměstnání způsobená zavíráním podniků).

Doplatek na bydlení (DnB)

Jedná se o dávku hmotné nouze, dle příslušné legislativy, kterou může nárokovat osoba, která se ocitla ve stavu hmotné nouze, a to na základě příjmu příspěvku na živobytí, ke kterému se váže. Avšak, s ohledem na sociální a majetkové poměry žadatele, nemusí být příspěvek na živobytí přiznán (příjem odpovídající částce životního minima či jej přesahuje) a doplatek na bydlení může být vyplácen.

Tuto dávku, na základě oprávněné žádosti přijímá kompetentní pracoviště Úřadu práce ČR společně s podklady, které prokazují ztíženou sociální situaci jednotlivce či společně posuzovaných osob v rámci jedné domácnosti a zároveň platný právní titul k tomuto bydlení (nájemní či podnájemní smlouva, dohoda či smlouva k pronájmu provizorního prostoru a v případě sociálních služeb dohodu o poskytnutí sociálních služeb (azylový dům, chráněné bydlení) ⁵

Příspěvek na bydlení (PnB)

Jedná se o dávku státní sociální podpory, dle zákona č. 117/1995, o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, která je poskytována oprávněné osobě v závislosti na příjmy domácnosti, respektive všech započitatelných příjmů domácnosti, životního minima a vydaných nákladů spojených s bydlením⁶ v nájemním vztahu (potřeba platné nájemní smlouvy) či vlastnictví bytu.

Těmito výdaji jsou: nájemné, elektřina, plyn, dodávka tepla a centralizované poskytování teplé vody, dodávka vody z vodovodu a vodáren a odvádění odpadních vod, provoz výtahu, osvětlení společných prostor v domě, odvoz odpadních vod a čištění jímek, vybavení bytu společnou televizí a rozhlasovou anténou a odvoz komunálního odpadu⁷. Tyto náklady se prokazují příslušnými doklady o úhradě s přiložením aktuálního evidenčního listu či zálohové faktury.

---

⁵ Více informací a formuláře k vyplnění a uplatnění žádosti o doplatek na bydlení jsou k dispozici na webových stránkách Úřadu práce ČR: <https://www.mpsv.cz/web/cz/-/zadost-o-doplatek-na-bydleni>.

⁶ Oprávněná osoba, respektive společně posuzované osoby v domácnosti vydávají více než 35% celkových příjmů na území hlavního města Prahy, respektive 30% z celkových příjmů v ostatních obcích v ČR.

⁷ Pozn.: Uvedené náklady nejsou u všech žadatelů vždy kompletně vyplněné, neboť s vyjmenovaných nákladů nemusí být některá z položek přítomna (například v domácnosti není zaveden plyn, není zavedeno centrální vytápění, čištění odpadních jímek)

Žádost o příspěvek na bydlení⁸ přijímá a kontroluje místně příslušné kontaktní pracoviště Úřadu práce ČR. Žádost se podává kvartálně a v případě posouzení a přiznání dávky je vyplácena ve čtvrtletí, kdy bylo o příspěvek na bydlení požádáno⁹.

Doplatek na bydlení kontra příspěvek na bydlení

Každá z těchto dávek má jinou legislativní úpravu a rozdílné gesce pracovišť Úřadu práce ČR. Hlavním rozdílem těchto dávek je přítomnost právního titulu. Zatímco doplatek na bydlení musí být podložen jakýmkoliv právním titulem k bydlení oprávněné osoby – nájemní smlouva, smlouva o podnájmu, smlouva o užívaném prostoru k bydlení, smlouva o poskytnutí sociální služby, apod. V případě příspěvku na bydlení jde ryze o nájemní smlouvu, a to bez ohledu trvalého pobytu¹⁰.

Tyto dávky se však mohou doplňovat, a to pokud je osoba či domácnost posuzována za osoby v hmotné nouzi a nájemné je vyšší než normativ v dané lokaci, může být příspěvek na bydlení doplněn doplatkem na bydlení. V tomto případě musí být vždy uplatněny nároky na dávky, a to v pořadí (příspěvek na živobytí) – příspěvek na bydlení – doplatek na bydlení.

---

⁸ Více informací a formuláře k vyplnění a uplatnění žádosti o příspěvek na bydlení jsou k dispozici na webových stránkách Úřadu práce ČR: <https://www.mpsv.cz/web/cz/-/zadost-o-prispevek-na-bydleni>.

⁹ Uplatnění nároku o příspěvek na bydlení (za první čtvrtletí se podává v dubnu, za druhé čtvrtletí v červnu, za třetí čtvrtletí v říjnu a za čtvrté čtvrtletí v lednu) musí obsahovat formuláře Potvrzení o výši nákladů na bydlení s přílohami o zaplacení výdajů, popřípadě i s platným vyúčtováním za předchozí kalendářní rok, Doklad o výši čtvrtletního příjmu (v případě výplaty důchodových dávek se tento příjem nedodává). Při vstupní žádosti o příspěvek na bydlení, po předchozím zamítnutí příspěvku na bydlení (například z důvodu navrácení přeplatků) a každý červenec kalendářního roku musí žadatel doložit Úřadu práce ČR hlavní Žádost o příspěvek na bydlení s platnou nájemní smlouvou, popř. její aktuální dodatek, byl-li předchozí rok o příspěvek na bydlení uplatněn nárok.

¹⁰ Do 30. 06. 2020 bylo trvalé bydliště shodné s adresou bytu nájemní smlouvy hlavním kritériem pro uplatnění žádosti o příspěvek na bydlení.

1.2.3 Sociální práce v bytech

Sociální práce v bytech čítá široké spektrum možností výkonu sociální práce, počínaje od standardního základního a odborného sociálního poradenství, meziodborovou spoluprací až po výkon sociální práce při vyloučení z bydlení.

Aktérů sociální práce vůči jednotlivým skupinám je hned několik a jejich činnost upravuje mimo jiné doporučený postup metody MPSV z roku 2012, a to, že sociální pracovník spolupracuje s navazujícími organizacemi při řešení životní situace klienta tím, že kooperuje s jinými státními, samosprávnými jednotkami či neziskovými institucemi, zároveň však může být zprostředkovatelem další pomoci s jinými poskytovateli. Dále spoluvytváří a koordinují preventivní aktivity, předcházejících vzniku nepříznivých jevů, které jsou zároveň monitorovány a evaluovány.

Především pak činnost i spolupráce sociálního pracovníka vychází ze spolupráce s úřady (především pak bytovým odborem), ostatními úřady ve správní působnosti obcí s rozšířenou působností či s pověřeným obecním úřadem, se sociálními službami, poskytovateli zdravotních služeb, s pronajímateli bytového fondu, s Úřadem práce ČR či policií. (Srov. Šimíková a kol. 2015, s. 20-23). Každá z těchto institucí má svá specifika a své kompetence v rámci svého působení.

Jak již bylo výše sděleno, sociální pracovník by měl, pokud klient nezvládá vlastní činnost či přičiněním, zahájit svou činnost, především pak depistážně v přirozeném prostředí klienta, nikoliv pouze ambulantně (avšak není vyloučeno odborné sociální poradenství ambulantně poskytnout, a to například v případě dopomoci či vysvětlení vyplnění úředních dokumentů či žádosti o dávky sociálních systémů, apod.)

Jednou z mnoha možností je například stabilizace domácího prostředí klienta péčovými službami (pečovatelská služba, domácí zdravotní péče), navázání na dobrovolnické organizace pro běžné intervence a podobně. Především tyto služby mají za účel to, aby se klient udržel ve svém domácím prostředí, pokud to lze.

Dalšími činnostmi vedoucími k sociálnímu fungování a předcházení vyloučení z bydlení může být forma sociální rehabilitace, zvyšování finanční gramotnosti, mediační prvky. Při těchto procesech jsou důležité metody aktivního naslouchání, motivačních rozhovorů či mentoringu. Nesmíme však opomenout techniku individuálního plánování vedoucích k ryzi prevenci udržení bydlení. (Srov. Wells 2018). Konkrétněji o možnostech

sociální práce v bydlení se, nejen s ohledem na sociální bydlení, zmiňuje ve své Koncepci MPSV (2015, s. 82-83):

- Programy prevence ztráty bydlení – sociální poradenství, oddlužení, pomoc při jednání s fyzickými osobami či institucemi, využití institutu náhradního příjemce dávek (pojistných i nepojistných)
- Sociální realitní agentury – zprostředkování bydlení pro cílovou skupinu v soukromém bydlení
- Participativní metody využívající spoluúčasti klientů na rozhodování a realizaci aktivit typu podpory institutu domovníka či klientských domovských samospráv – síťování, podpora akčních skupin
- Programy koordinované inter-organizační spolupráce a podpory v bydlení vysoce zranitelných skupin – depistáž, ucelená rehabilitace, využití prvků harm reduction
- Účast sociálních pracovníků obcí s rozšířenou působností na zavádění a systematizaci administrace systému sociálního bydlení v obci, možnosti síťování a mezioborové spolupráce – vedení seznamu domácností v bytové nouzi, sledování kapacit a limitů spolupráce a volných bytů, multidisciplinární spolupráci a komunitní plánování
- Zavádění case managementu a jiných forem koordinace a případová konference – komunikace a spolupráce dalšími institucemi (sociální služby a sociální pracovník obce, Úřad práce ČR a orgány sociálně právní ochrany dětí)
- Sociální šetření – posouzení životní situace, identifikace rizik sociálního vyloučení
- Individuální plánování – individuální řešení životní situace klienta s ohledem na dobrovolnou spolupráci a na základě kontraktu
- Motivace klienta vedoucí ke zkompetentňování vlastních dovedností – motivační rozhovory, empowerment, úkolově orientovaný přístup

2. KONCEPT A PRAXE SOCIÁLNÍHO BYDLENÍ V ČR

Popsat jednoznačně pojem sociálního bydlení není jednoduché, neboť obsahuje všemožná specifika a individuality. Mnozí čeští a zahraniční autoři, stejně tak vládní či platformní koncepce, v současné době definují cíl a význam sociálního bydlení odlišně.

Dle Výboru pro zaměstnanost a sociálních věcí Evropského parlamentu (2013, s. 8) se členské státy shodují na vymezení pojmu sociálního bydlení jako tříprvkový systém – smyslem je veřejný zájem, účelem je zvýšení nabídky cenově dostupného bydlení a konkrétní cíle se týkají sociálně ekonomického statutu nebo přítomnosti rizikových faktorů.

Snopek a kol. (2014, s. 10) považuje za smysl a cíl sociálního bydlení zvýšení dostupnosti bydlení pro osoby a domácnosti, které jsou nyní bez domova anebo žijí v nejistých či nevyhovujících podmínkách a pro domácnosti, které vynakládají za bydlení nepřiměřenou část svých příjmů.

Dle Luxe a Kosteleckého (2011, s. 93) se jedná o bydlení domácností, pro které je za tržních podmínek tržní nájemné bytu nedostupné. Cíli nových forem sociálních bytů je princip dosažení „sociálního promísení“. Především pak autoři zdůrazňují princip dočasnosti.

Šnejdrová (2019, s. 10) uvádí, že sociální bydlení je bydlením, které je poskytováno osobám v bytové nouzi nebo osobám bytovou nouzí bezprostředně ohroženým. Je úzce spjata se sociální prací, která je doprovodnou službou pomáhající klientům hledat vhodné bydlení a následně v něm setrávat.

Vládní návrh zákona o sociálním bydlení a příspěvku na bydlení (2017, §2) definuje systém sociálního bydlení jako zajištění důstojného bydlení osobě v bytové nouzi formou nájemního bydlení. Sociálním bytem s podporou sociální práce nebo sociálním bytem se rozumí byt, který splňuje vymezené standardy a požadavky na trvalé bydlení.

Shrneme-li si tedy výše uvedené definice, sociální bydlení je takovým druhem bydlení a zároveň klíčovým nástrojem k řešení bytového práva, které nekonkuruje standardním formám bydlení, má za svůj cíl stabilizovat domácnosti, především vybrané skupiny osob a skupin, které jsou ohroženy na svých právech v přístupu k řešení sociálně bytové situace za využití principů interakční práce, podpory s prvky sociální práce,

dočasnosti a prevenci cyklického vyloučení z bydlení, včetně nácviků a upevňování širokého spektra návyků a gramotnosti.

Sociální bydlení a jeho problematika není v současné době upravena českou legislativou, pouze nejrůznějšími koncepcemi a strategickými plány či disponenturou obcí bytovým fondem, které svým rezidentům mohou přidělit dostupný byt, tak jak hovoří například zákon o pomoci v hmotné nouzi

2.1 Modely a nástroje sociálního bydlení

V domácích literárních zdrojích jsou, dle Lindovské (2016, s. 31), dva stěžejní přístupy v práci s osobami vyloučenými z bydlení či nejistým bydlením, které jsou užívány při reintegraci zpět do bydlení. Jedná se o přístupy podporovaného bydlení Housing ready a Housing first, které reagují na bytové potřeby jedinců, zároveň skrze sociální práci nabízejí podporu v dalších, pro znovuzískání či udržení bydlení, podstatných oblastech života. Zároveň je zapotřebí zmínit i přístup rychlého zabydlení nejohroženějších skupin z nevyhovujících nestandardních bytových podmínek.

2.1.1 Housing only

Jedná se o model, jehož základní tezí je pouhé bydlení bez jakýchkoliv prvků a potřeb při poskytování sociálních služeb, prvků sociální práce či odborného sociálního poradenství. Snopek (In MPSV 2014, s. 86) uvádí, že tento model je často nesprávně označován za jeden z modelů sociálního bydlení, především pak označovaný model Housing first, tedy bydlení především.

2.1.2 Housing ready

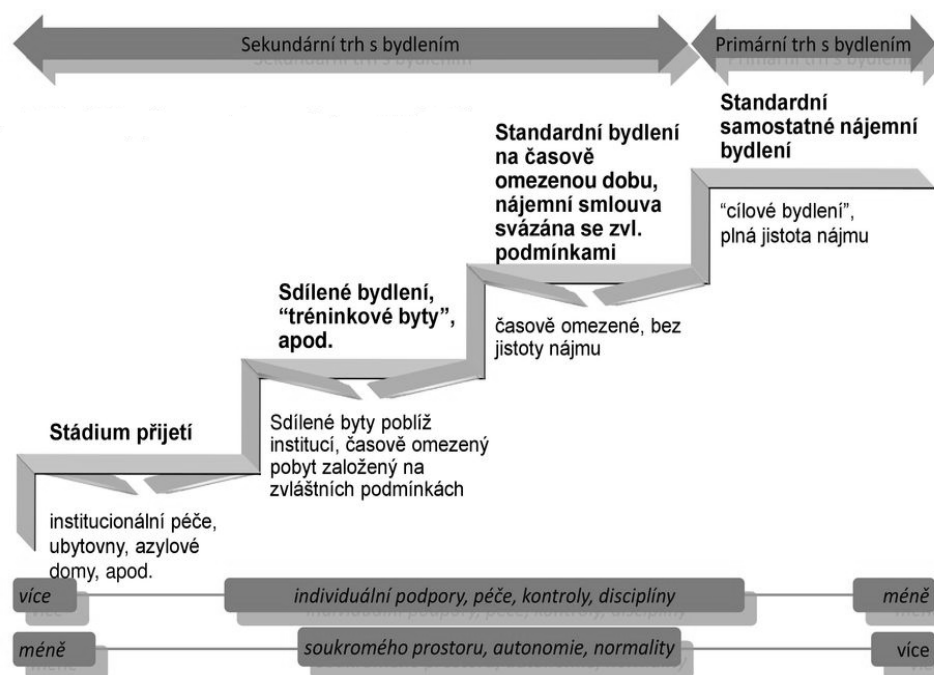
Modelem Housing ready, tedy prostupným a případně zásluhovým bydlením či bydlením až po přípravě, je myšlen proces zvyšování kompetencí osoby v bydlení k tomu, aby samostatně či s dopomocí fungovala v běžném nájemním bytě, a to při řešení sociálních, osobních či rodinných problémů předchází možnosti dlouhodobého bydlení. Přístup bydlení až po přípravě je zaměřen na domácnosti s nedostatečnou kompetencí k udržení dlouhodobého nájemního bydlení. (Srov. Černá 2019, s. 31)

Pro Českou republiku je tento model specifický vícestupňovým pojetím, kdy na nejnižším stupni se nacházejí služby azylových domů, dalším stupněm je tréninkové

bydlení, do kterého se dostávají uživatelé azylových domů po dosažení kompetence, posledním stupněm je dlouhodobé samostatné nájemné bydlení. (Lux In Černá 2019, s. 31-33).

Obr. č. 1: Schéma modelu Housing ready

(Zdroj: Mikulec, Ripka a Snopek In Lindovská 2016, s. 132, upraveno autorem)

Celý tento model sociálního bydlení, respektive koncept, může mít individuální délku a může navazovat na následující model Housing first čili Bydlení především. Na druhou stranu se může stát cyklický propad v edukaci klienta v bytové nouzi.

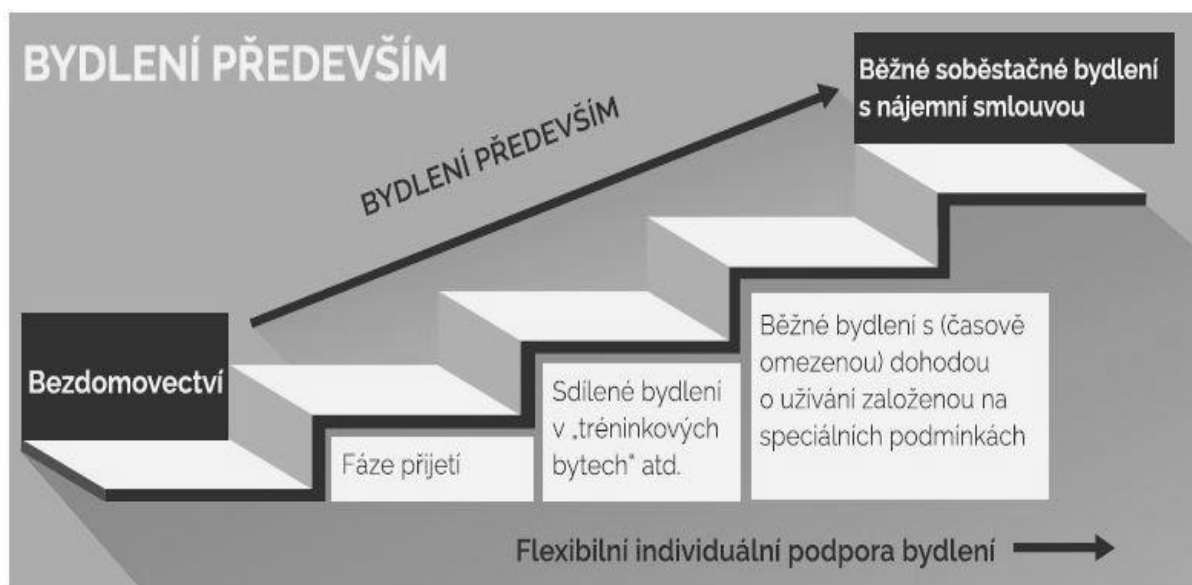
2.1.3 Housing first

Oproti předchozímu modelu se model Housing first, volně přeloženo jako bydlení především či bydlení na prvním místě, nezabývá vícestupňovým postupným modelem k získání dostupného bydlení.

Přístup bydlení především představuje alternativu k názoru, že člověka je třeba na bydlení dlouze připravovat. Busch-Geertsema uvádí, že hlavní myšlenkou tohoto přístupu je, že všechny nižší stupně bydlení jsou vynechány vedou z bezdomovectví

rovnou k samostatnému bydlení, kde má daná domácnost podepsanou standardní nájemní smlouvu, s tím, že bydlení je doplněno o flexibilní podporu. Nepracuje se zde skrze postupné nabývání neurčitých kompetencí k bydlení, ale to, co klienti potřebují, se učí v průběhu bydlení. (Lindovská 2016, s. 134)

Obr. č. 2: Schématické shrnutí rozdílů mezi modely Housing first a Housing ready

(Zdroj: Tsemberis, Henwood In Pleace 2017, s. 22, upraveno autorem)

2.1.4 Rapid re-housing

Jedná se o jednu z forem modelu Housing first, a to na bázi rychlého zabydlování, především pak osob, které jsou nevyhnutelně ohroženy ve své existenci či rodiny s dětmi, kterým dokonce hrozí odebrání dětí z důvodu nenaplňování základních potřeb dítěte, včetně bytové situace. Tento podmodel vychází de facto z projektového nastavení, který byl již využit v roce 2016 v Brně či Ostravě, kdy, na základě selektivního vzorku byly vybrány nejohroženější uchazeči o standardní, respektive dostupné bydlení. (Srov. Ripka In Kanioková a kol. 2016, 15)

2.1.5 Nástroje sociálního bydlení

Nástroji sociálního bydlení při řešení jeho udržení, prevencí ze sociálního vyloučení a dodržováním bytových standardů se zabývá Platforma pro sociální bydlení (2014), a to následovně.

- Financováním sociálního bydlení – pořízení bytů, provozování sociálního bydlení motivaci soukromých vlastníků; zřízení Státního fondu pro bydlení, reforma dávek sociálního systému sloužící k úhradám bydlení, hlavní kompetenčnost sociálního bydlení
- Konceptně-legislativním zarámováním sociálního bydlení
- Prvky podpory v bytech, prevence a výkonem sociální práce v bytech.

2.2 Cílové skupiny sociálního bydlení

V obecném pojetí cílových skupin sociálního bydlení bychom mohli tento význam hledat pod pojmem *osoby ohrožené sociálním vyloučením*. Konkrétněji se pak můžeme inspirovat v zákoně o sociálních službách v platném znění, který čítá více jak tři desítky cílových skupin poměrně k poskytovaným formám sociálních služeb.

Budeme-li však konkrétní a zaměříme-li se ryze do zvažovaných návrhů a konceptů, budeme vycházet z Evropské typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení v prostředí České republiky¹¹ (ETHOS), jež podnítila akční skupina FEANTSA¹² Evropské observatoře pro bezdomovectví. Ta mimo jiné, na základě rozpracování konceptu českými odborníky, stanovila následující kategorizaci cílových skupin¹³:

- Osoby bez střechy
- Osoby bez bytu
- Osoby s nejistým bydlením
- Osoby s nevyhovujícím bydlením

---

¹¹ Typologie ETHOS je součástí příloh diplomové práce.

¹² Evropská federace národních organizací pracujících s bezdomovci

¹³ Zároveň toto zpracování je přejato českými legislativci a odborníky, a je taktéž uvedeno v Konceptci prevence a řešení problematiky bezdomovectví v ČR do roku 2020 (MPSV 2013).

2.2.1 Osoby bez střechy

Kategorii osob bez střechy, tedy osob přežívajících venku či přespávajících v noclehárnách, reprezentují osoby bez přístřeší¹⁴ přebývajících venku (ulice, pod mostem, v jeskyních, v lesích, okrajových křovinatých oblastech velkých sídlišť, odstavené vagony, stany, garáže, prádelny, kanály, výměníky, apod.), osoby užívající ambulantní sociální služby noclehárny či osoby sezonně užívajících nebytové prostory k přespání bez standardního zařízení a lůžek. (Srov. MPSV 2013, s. 59)

2.2.2 Osoby bez bytu

Osoby bez bytu reprezentují další kategorii. Tyto osoby přebývají krátkodobě cyklicky či dlouhodobě v pobytových zařízeních, ubytovnách, specializovaných pobytových službách, komerčních ubytovnách či ve specifických institucích.

Konkrétně to jsou: muži v azylovém domě, ženy v azylovém domě, matky s dětmi v azylovém domě, otcové s dětmi v azylovém domě, úplné rodiny v azylovém domě, osoby v domě na půli cesty, osoby ve veřejné komerční ubytovně, které nemají možnost najít si jiné bydlení, osoby v přístřeší po vystěhování z bytu, ženy ohrožené domácími násilím pobývající na skryté adrese, ženy ohrožené domácími násilím pobývající v azylovém domě, žadatelé o azyl v azylových zařízeních, migrující pracovníci – cizinci ve veřejných komerčních ubytovnách, osoby před opuštěním výkonu trestu odnětí svobody, osoby před propuštěním ze zdravotnického zařízení, osoby před opuštěním dětské instituce, osoby před opuštěním pěstounské péče a muži a ženy v seniorském věku nebo osoby invalidní dlouhodobě ubytované v azylovém domě. (Srov. MPSV 2013, s. 59)

2.2.3 Osoby s nejistým bydlením

Koncepční kategorii osob s nejistým bydlením¹⁵ (nejistota, ohrožení vystěhováním, ohrožení domácími násilím) zaujímá přibližně osm konkrétně daných cílových skupin, a to: osoby přechodně bydlící u příbuzných nebo přátel, které nemají

---

¹⁴ Především se pak jedná o osoby bez přístřeší (tedy bezdomovce či bezdomovkyně) v kategorii zjevného bezdomovectví využívajících terénních a na terénní sociální služby navázané jiné ambulantních sociálních služeb (nizkoprahové denní centrum, kontaktní centrum).

¹⁵ V kontextu problematiky bezdomovectví se jedná o kategorii skrytého (latentního) bezdomovectví.

možnost jiného bydlení, osoby v podnájmu, které nemají jinou možnost bydlení, osoby bydlící v bytě bez právního titulu, osoby v nezákonně obsazené budově, osoby v nezákonně obsazeném pozemku (zahrádkářské kolonie, apod.), osoby, které dostaly výpověď z nájemního bytu, osoby ohrožené vystěhováním z vlastního bytu a osoby ohrožené domácím násilím (policejně zaznamenané případy, oběti). (Srov. MPSV 2013, s. 60)

2.2.4 Osoby s nevyhovujícím bydlením

Kategorizaci osob žijící v nevyhovujícím bydlení (provizorní bydlení, nebytové prostory, přelidněnost bytů) čítá pět konkrétních cílových skupin, a to: osoby žijící v mobilním obydlí (maringotka, hausbót, karavan, apod.), osoby žijící v budově nesloužící k bydlení (v zaměstnání, v rekreačních objektech se souhlasem majitele, apod.), osoby žijící v provizorních stavbách nebo budovách bez kolaudace, osoby žijící ve vybydlených bytech, které dříve fungovaly standardně k bydlení a osoby žijící v přelidněných bytech. (Srov. MPSV 2013, s. 60)

2.3 Aktéři sociálního bydlení

Hlavními aktéry pro zamýšlený koncept a fungování sociálního bydlení pamatuje MPSV, a to jak ve své Koncepci sociálního bydlení (2014, 67-68), tak v Metodice sociální práce v sociálním bydlení (2019, s. 25):

- Ministerstva
  - Ministerstvo pro místní rozvoj – hlavní koordinace, bytová politika, údržba, revitalizace a výstavba bytového fondu;
  - Ministerstvo práce a sociálních věcí – dávkový systém, výkon sociální práce a sociálních služeb;
  - Ministerstvo financí – daňové politika; Ministerstvo spravedlnosti – občanský zákoník, bytová problematika s provázaností na vlastnické a nájemní poměry v bydlení; Ministerstvo vnitra – dohled nad bytovými vztahy obcí s rozšířenou působností;
  - Ministerstvo průmyslu a obchodu – průmysl (elektrárenský, plynárenský, apod.), živnostenského podnikání;

- Ministerstvo životního prostředí – ochrana životního prostředí ve vztahu energetiky a domácnosti)
- Krajské úřady – koordinace a metodika výkonu sociální práce a sociálních služeb
- Obce – výkon agend samosprávně územních celků v sociální práci a sociálních službách
- Úřad práce ČR – zabezpečení pomoci dle dostupné legislativa za využití podpory formou sociálních dávek
- Sociální služby a další neziskové organizace
- Majitelé nemovitostí
- Školská zařízení
- Zdravotnická zařízení
- Veřejný ochránce práv, a další

3. SOCIÁLNÍ BYDLENÍ V KONTEXTU SOCIÁLNÍ POLITIKY MČ PRAHA 2

Městská část Praha 2, se sídlem Úřad městské části Praha 2, náměstí Míru 600/20, Praha 2, patří k centrálním částem hlavního města. Současné vymezení hranic bylo určeno legislativně v roce 1960 a zahrnuje ve svých hranicích části katastrálních území Nové Město, Vinohrady, Nusle a katastrální území Vyšehrad. Městská část Praha 2 je jednou z 57 městských částí hlavního města Prahy. Ačkoliv rozlohou městská část Praha 2 patří k malým městským částem, drží pražské prvenství v nejvyšší hustotě obyvatel - rozloha 4,19 km², počet obyvatel 50,4 tis., hustota zalidnění 12 tis. obyv./km². (Srov. encyklopedie.praha2.cz, 2018; ČSÚ, 2020)

3.1 Sociální politika a psychosociální síť MČ Praha 2

Městská část Praha 2 je územím rezidenčního charakteru s vysokou hustotou obyvatel, věkovou strukturou a patří tak k lokalitám s větším zastoupením obyvatel vyššího věku. Z hlediska potřeb sociálních služeb jsou významnou skupinou městské části zejména občané vyšších seniorských kategorií. Obecný trend stárnutí populace, především pak zvyšování očekávané střední délky života, vedoucí k nárůstu počtu obyvatel ve vyšším důchodovém věku, znamená sílící nároky na sociální systémy. Potřeba komplexu sociálně zdravotní péče se pak výrazně zvyšuje u seniorů věkových kategorií 80 a více let, respektive 85 a více let. Další významnou skupinu příjemců služeb tvoří občané se zdravotním postižením nebo vážným onemocněním v dospělém i dětském věku. (MČ Praha 2 2013, s. 111)

Úřad městské části Praha 2 pro účely plnění své sociální politiky obce s rozšířenou působností má ve své struktuře zřízen humanitní odbor se dvěma odděleními:

- Oddělení sociálních služeb – výkon sociální práce a sociálního poradenství osobám v seniorském věku a osobám se zdravotním postižením, výkon agendy sociálního kurátora pro dospělé, výkon veřejného opatrovnictví, výdej parkovacích průkazů osobám se zdravotním postižením, výkon samosprávních agend (byty pro sociálně potřebné občany, bezbariérové byty, domy s pečovatelskou službou, tísňová péče AREION, výkon agendy životních

jubileí občanů, a další). Taktéž provozuje linku pro seniory, respektive aktuálně krizovou linku pro seniory žijících na území městské části Praha 2.

- Oddělení sociálně právní ochrany dětí – výkon agendy sociálně právní ochrany dětí, zajišťování agendy náhradní rodinné výchovy, kurátora pro děti a mládež, výkon funkce opatrovníka, kolizního opatrovníka a poručníka.

Městská část Praha 2 na svém území skýtá mnoho možností z psychosociální sítě pomoci v nejrůznějších oblastech života a podpoře v životních situacích. Následující výčet je pouze informativní a obsahuje ty nejvýznamnější instituce (řazeno abecedně):

- Akord, z. s. – denní stacionář
- Centrum sociálních služeb Praha – Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, Poradna pro občanství, občanská a lidská práva, Informační a poradenské centrum Kontakt, Poradna pro občanství, občanská a lidská práva
- Centrum sociálních služeb Praha 2 – denní stacionář, domácí zdravotní péče, domov s hospicovou péčí Domov pod střechou, domovy pro seniory, odlehčovací služba, jesle, pečovatelská služba, poradna pro seniory a jejich blízké, půjčovna kompenzačních a zdravotnických pomůcek
- FOKUS, z. ú.; POHODA, z. ú. – chráněné bydlení
- ROSA, z. s. - Informační a poradenské centrum pro ženy – oběti domácího násilí, azylový dům
- SANANIM, z. ú.
- Naděje Praha – nízkoprahové denní centrum, noclehárna pro muže
- Občanská poradna Společnou cestou, z. s.
- SOS centrum, Středisko křesťanské pomoci v Praze Diakonie ČCE – poradna Exekutorské komory ČR
- Úřad práce ČR pro Prahu 2 a 3 (pro občany městské části Praha 1, 2 a 3) – dávky hmotné nouze, státní sociální podpory, příspěvek na péči, dávky pro osoby se zdravotním postižením, evidence zaměstnanosti
- a další organizace, se kterými spolupracují sociální pracovníci Úřadu městské části Praha 2 na území městské části i mimo něj.¹⁶

---

¹⁶ Informace vycházející z autorovy praxe a výzkumu diplomové práce.

3.2 Sociální bytová politika MČ Praha 2

Rada městské části Praha 2 v roce 2012, v reakci na probíhající deregulaci nájemného, vytvořila nová Pravidla sociální bytové politiky na základě výzkumného šetření Sociologického ústavu Akademie věd České republiky. Tato Pravidla sociální bytové politiky jsou pravidelně aktualizována v závislosti na aktuální demografické a příjmové situaci.

Uvedený výzkum Akademie věd ČR měl za úkol zjistit dostupnost a kapacitní početnost sociálních bytů pro selektované sociální skupiny do roku 2050. Reagoval tedy na aktuální potřeby v oblasti dostupného bydlení.

3.2.1 Pravidla sociální bytové politiky

Pravidla sociální bytové politiky vznikla na základě výše avizovaného výzkumu a byla do dnešního dne několikrát zásadně či formálně pozměněna, ne však zásadně, pouze v reakci na příjmovou situaci na území hlavního města Prahy.

Městská část Praha 2 disponuje, dle těchto Pravidel, několika režimy bytů pro nejohroženější sociální skupiny se zacílením na jejich integraci a potřebnou podporu s ohledem na individualitu. Nájemní smlouvy se zpravidla uzavírají, dle kritérií a posouzení, na dobu určitou (více v následující podkapitole). Těmito režimy, respektive statuty bytů jsou:

- Byty pro seniory
- Byty pro mladé rodiny – tzv. startovací byty
- Byty pro osoby se zdravotním postižením
- Byty pro osoby sociálně potřebné

Mimo tyto statuty bytů jsou i další možnosti bydlení na území městské části Praha 2, které nepřímo vyplývají z Pravidel sociální bytové politiky, a to:

- Byty zvláštního určení – bezbariérové byty
- Byty v domech s pečovatelskou službou
- Byty služební či služební ubytovny
- Krizové ubytovny pro občany

3.2.2 Komparace „sociálních bytů“

Jak bylo výše uvedeno, městská část Praha 2 v rámci svých Pravidel sociální bytové politiky vyčleňuje převážně svým rezidentům možnosti nájemního bydlení, a to pro seniory, mladé rodiny (startovací byty), osoby se zdravotním postižením a sociálně potřebným občanům¹⁷. V následující tabulce jsou komparovány jednotlivé režimy bytů s výše uvedenými statuty.

Tab. č. 1: Komparace jednotlivých statutů bytů dle Pravidel sociální bytové politiky

	SENIORŮ	MLADÉ RODINY	ZDRAVOTNÉ POSTIŽENÍ	SOCIÁLNĚ POTŘEBNÍ
Specifikace cílové skupiny	Uchazeč, popř. druhý uchazeč, splňuje ke dni podání žádosti věkovou hranici 70 let.	Manželský či nesezdaný pár do 35 let věku s nezletilými (v případě registr. partnerů musí být jeden z partnerů rodičem dítěte).	Uchazeč je držitelem průkazu osoby se zdravotním postižením ve stupni ZTP či ZTP/P, popř. stanovena invalidita třetího stupně.	Osoby v dospělém věku.
Orgán posuzující sociální potřebnost uchazeče	Odbor majetku a investic – oddělení bytové Bytová komise RMČ RMČ (Může být přizván OH OSS/OSPOD)			OH OSS/OSPOD Odbor majetku a investic – byt. odd. Bytová komise RMČ RMČ
Posuzovaná délka trvalého pobytu na území MČ Praha 2 Občanství	Min. 20 let u jednoho z uchazečů. ¹⁸ Občanství ČR.	Min. 3 roky u jednoho z uchazečů. Občanství ČR alespoň jednoho partnera.	Min. 5 let pro všechny členy domácnosti starší 18 let. Občanství – ??	Min. 10 let u uchazeče, příp. dalšího uchazeče. Občanství ČR, EU.
Posuzovaná příjmová situace	15.822 Kč / 1 osoba 23.014 Kč / 2 osoby	Příjmová hranice od 36.742 Kč do 59.706 Kč	25.260 Kč / 1 osoba 29.853 Kč / 2 osoby 34.446 Kč / 3 osoby 41.335 Kč / 4 osoby 45.928 Kč / 5 a více osob	16.076 Kč / 1 osoba 20.668 Kč / 2 osoby 25.260 Kč / 3 osoby 32.150 Kč / 4 osoby 36.742 Kč / 5 a více osob

¹⁷ Není však vyloučen přechod mezi jednotlivými statuty bytů (například sociálně potřební – senioři, zdravotně postižení – senioři).

¹⁸ Při dosažení věku nad 75 let a osamělosti uchazeče se délka trvalého pobytu nehodnotí.

Příjem dávek sociální pomoci	Není rozhodující čerpání, do celkového příjmu uchazeče či uchazečů jsou sčítány pouze taxativní příjmy dávek.			Uchazeč čerpá dávky sociální pomoci, jsou sčítány pouze taxativní příjmy dávek.
Posuzovaná aktiva a pasiva	Vlastnické či spoluvlastnické právo, či právo odpovídají věcnému břemenu. Pasiva jsou posuzována individuálně			
Doložení právního titulu k žádosti	Nájemní smlouva (popř. jiná předchozí alternativa), evidenční list či jeho jiná obdoba.			Jakýkoliv právní titul k bydlení.
Možnosti výběru bytu	Byty jsou vyhledány dle individuality uchazeče. Možnost odmítnout 3 nabízené byty, po té vyřazení z evidence, není-li bydlení přijato.			Byty jsou vyhledány dle individuality uchazeče, při odmítnutí nabízeného bytu je uchazeč vyřazen z evidence.
Doba trvání nájemní smlouvy	3 roky s možností opakovaného prodloužení nájemní smlouvy na další 3 roky. Nad 75 let může být uzavřena nájemní smlouva na dobu neurčitou s inflační doložkou	3 roky s možností prodloužení nájemní smlouvy o další 4 roky.	3 roky s možností prodloužení nájemní smlouvy o další 3 roky.	1 rok s možností opakovaného prodloužení po 1 kalendářním roce do celkové doby 4 let. V případě i nadále zhoršené sociální situaci je možnost využití zvláštního zřetele.
Výše nájemného dle Pravidel sociální bytové politiky (základní nájemné činí 158 Kč/m²)	Snížené nájemné o 35% ze základní částky nájemného	1. až 3. rok – snížené nájemné o 40%; 4. rok – o 30%; 5. rok – o 20%; 6. rok – o 10%; 7. rok – základní nájemné.	Snížené nájemné o 35% ze základní částky nájemného	1. rok – snížené nájemné o 45%; 2. rok – o 35%; 3. rok – o 25%; 4. rok – o 15%.
Účast ve veřejných soutěžích o byt za smluvní nájemné	X	Snížená cena z 30.000 Kč na 1.000 Kč	X	Snížená cena z 30.000 Kč na 1.000 Kč
Specifikace osob omezených v právním jednání	Možnost uzavření nájemní smlouvy na dobu neurčitou s inflační doložkou.	X	Možnost uzavření nájemní smlouvy na dobu neurčitou s inflační doložkou.	

(Zdroj: vlastní zpracování dle Pravidel sociální bytové politiky MČ Praha 2, 2019)

3.3 Bydlení pro osoby sociálně potřebné

Jak bylo výše uvedeno, městská část Praha 2 disponuje bytovým fondem určeným pro stanovené sociální skupiny obyvatel s trvale hlášeným pobytem na území městské části Praha 2. Tato podkapitola je především rozšířením, neboť se dá nejlépe připodobnit pojetí konceptu sociálního bydlení v České republice.

Samotné označení *sociálně potřební* označuje jedince či více osob v tíživé sociální či sociálně bytové situaci. Ze svého principu však jde o pojmenování, které vyskytovalo v předchozích právních předpisech před rokem 2007, kdy byly nahrazeny stávajícími zákony či vyhláškami, kterými jsou například zákon o sociálních službách, zákon o životním a existenčním minimu a další legislativní předpisy.

Především pak je zapotřebí zmínit dnes již neplatný zákon České národní rady, č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, který osobu sociálně potřebnou popisuje jako osobu (respektive občana), nedosahující částek životního minima a nemohoucí si svůj příjem navýšit vlastním přičiněním z důvodu věku, zdravotního stavu či jiným způsobem.

Přidělení bytu se statutem pro sociálně potřebné občany, dle aktuálních Pravidel sociální bytové politiky¹⁹, předchází předchozím podáním žádosti o byt a jejího zhodnocení a projednání. Přidělení bytu není právně nárokovatelné, záleží vždy na zhodnocení stran bytové komise, co by poradního orgánu Rady městské části Praha 2 a následným posouzením samotnou Radou městské části Praha 2²⁰.

V případě kladného zhodnocení orgány městské části Praha 2 se uzavírá, po předchozí prohlídce, nájemní smlouva. Ta se uzavírá na dobu jednoho kalendářního roku, která lze prodloužit dále, pokud je řádně hrazeno nájemné a nedochází v rámci bytů k jiným problémům, které by narušily společné sousedské soužití, až třikrát. Nájemní smlouva tedy může být uzavřena do maximální možné doby až čtyř kalendářních let. V případech hodných zvláštního zřetele, tedy i nadále pokračující zhoršené sociální situace, lze vyhodnotit další prodloužení nájemní smlouvy, avšak již mimo status bytu pro sociálně potřebné občany.

---

¹⁹ Tato pravidla jsou upravována v závislosti na aktuální legislativě či na základě formálních úprav stran Rady městské části Praha 2, poslední verze byla schválena Radou městské části dne 16. 12. 2019 s platností od 01. 01. 2020.

²⁰ Viz. Příloha B: Výňatek z Pravidel sociální bytové politiky městské části Praha 2 – sociálně potřební

3.3.1 Žádost o nájem bytu pro sociálně potřebné občany

V případě zájmu (přesvědčení) o přidělení bytu pro sociálně potřebné občany je nutné vyplnit žádost, která je k dispozici na webových stránkách Úřadu městské části Praha 2²¹. Žádost se ke kontrole a dalším krokům předává odboru humanitnímu Úřadu městské části Praha 2, respektive oddělení sociálních služeb. Samotná žádost se sestává ze čtrnácti, snadno či s pomocí vyplnitelných, stran, které obsahují následující náležitosti²²:

Žádost o nájem bytu pro sociálně potřebné občany (strany č. 1 až 5)

Jedná se o základní prvek žádosti, kde jsou uvedeny základní údaje o hlavním či samostatném uchazeči²³, včetně manžela/ky či registrovaného partnera/ky²⁴, případně dalších osob či členů rodiny, které se s uchazečem plánují do případně přiděleného bytu stěhovat (str. 1). Důležitou součástí je sdělení osob, se kterými uchazeč sdílí společnou domácnost, ačkoliv se tyto osoby neplánují s uchazečem případně stěhovat. Následuje stručný popis o aktuální bytové situaci, kde uchazeč sděluje aktuální charakteristiku současného bydlení, a to, jaký je druh bydlení osoby, jaké jsou velikostní dispozice bydlení, kdo je vlastníkem prostoru či bytu k bydlení, na jak dlouhou dobu je sjednána nájemní smlouva či jiný titul k bydlení a výši nákladů, kterou měsíčně za bydlení hradí. K těmto informacím pak uchazeč dokládá aktuální právní titul k bydlení, s případným evidenčním listem (str. 2). Strana 2 a 3 pak obsahuje tři volné prostory pro sepsání důvodu žádosti, které uchazeč může využít k popsání své sociálně bytové situace (proč uchazeč o byt žádá, jak svou bytovou situaci řešil doposud a jak chce svou bytovou situaci řešit po ukončení roční nájemní smlouvy).

Následuje seznam příloh, které musí uchazeč k žádosti dodat. Mimo níže popsané přílohy se jedná o platnou smlouvu o nájmu, případně o jiné formě bydlení a platný evidenční list, který nesmí být starší tří kalendářních měsíců. Mimo stanovený seznam příloh si městská část Praha 2 může vyžádat i další dodatky k žádosti.²⁵

²¹ Viz. <https://praha2proobcana.cz/potrebuji-si-vyridit/socialni-oblast/pronajem-bytu-socialne-potrebni/>.

²² Tiskopis žádosti o nájem bytu pro sociálně potřebné je přílohou diplomové práce.

²³ Označení žadatele/ky dle Pravidel sociální bytové politiky

²⁴ V případě, že je manželství či registrovaného partnerství uchazeče rozvedeno, je nutné toto doložit příslušnou listinou.

²⁵ Doporučení autora: V případě uchazeče, který využívá ubytování v rámci sociálních služeb (azylový dům, dům na půl cesty, azylový dům pro matky s dětmi, chráněné bydlení, apod.) či spolupracuje s jinou

Poslední součástí základní žádosti je souhlas se zpracováním osobních údajů, který vychází ze základních regulí české a evropské legislativy. Má především informační charakter, a to, kdo je pověřencem pro ochranu osobních údajů a účel zpracování osobních údajů, včetně konkrétně sdělovaných informací.

Příloha č. 1 k žádosti: Prohlášení o příjmech (strany č. 6 a 7)

Jedná se o prohlášení o příjmových poměrech za aktuální kalendářní měsíc a předchozích pět kalendářních měsíců ke dni podání žádosti. Vyplňuje hlavní uchazeč a každá další osoba.

Vyjma doplnění základních údajů, vyplňuje uchazeč své příjmy dle skutečnosti, které podloží příslušnými listinami či potvrzeními (od zaměstnavatele či České správy sociálního zabezpečení či jinými příjmovými doklady). Příjmy v této příloze mohou být samostatné i kombinované (například kumulace důchodových dávek a příjmů ze závislé činnosti). Jedná se o sdělení příjmů plynoucí ze závislé činnosti (pracovní poměr, dohoda o provedení pracovní činnosti či provedení práce), ze samostatné výdělečné činnosti (v tomto případě se dodává i doklad potvrzující daňové přiznání), z příjmů dávek důchodového pojištění (je nutné doložit jakýkoliv doklad o tomto příjmu), z výživného a příspěvku na výživné (nutno doložit rozsudkem příslušného soudu) a dalších příjmů (těmi jsou například tantiémy, příspěvku na péči, který je brán jako příjem fyzické pečující osobě²⁶). Sdělení o příjmech vyplývajících ze sociálních dávek (dalších pojistných a nepojistných) je součástí následující přílohy k žádosti. Tato příloha je zakončena prohlášením o pravdivosti uvedených údajů.

---

organizací (například sociálně právní poradenství, službu sociální rehabilitace, apod.), může doložit i potvrzení o spolupráci s touto organizací. Toto doporučení může být vzato jako podpora v hodnocení žádosti.

²⁶ V tomto případě je dávka sociálních služeb příspěvku na péči míněna jako příjem osoby, která o příjemce této dávky pečuje. V tomto případě se jedná o započitatelný příjem za provedenou péči o příjemce dávky, jehož příjem dávky není započítáván do příjmů.

Příloha č. 2 k žádosti: Potvrzení o uplatněných nárocích a přiznaných dávkách sociálních systémů (strany č. 8 a 9)

Jedná se o potvrzení, které, kromě základních údajů uchazeče, vyplňuje místně příslušné kontaktní pracoviště Úřadu práce ČR²⁷ a je povinné i pro hlavního uchazeče a další osoby, bez ohledu na to, zda jsou dávky uplatňovány a vypláceny či nikoliv. V případě nezletilého dítěte jsou tyto dávky vypisovány k zákonnému zástupci (příjemci dávky) dítěte. Požadovanými dávkami pro tuto přílohu jsou myšleny dávky státní sociální podpory (přídavek na dítě, rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení a dávky péstounské péče), dávky hmotné nouze (příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení) a dávky v nezaměstnanosti.

Příloha č. 3 k žádosti: Prohlášení o vlastnictví movitého a nemovitého majetku (strany č. 10 a 11)

Každý uchazeč (hlavní a další osoby) vyplní své základní údaje a dále postupuje dle instrukcí, kdy vypisuje vlastnictví nemovitého majetku (obytný dům, byt, nemovitost sloužící k rekreaci, pozemky, jiné nemovitosti) či movitého majetku (motorové vozidlo, cenné předměty převyšující hodnotu 100.000 Kč, vklady na účtech, cenné papíry, majetková účast v akciové společnosti či jiný majetek). Pravdivost uvedeného ztvrzuje každý uchazeč svým podpisem.

Příloha č. 4 k žádosti: Čestné prohlášení o dlužích (strana č. 13)

Toto prohlášení vyplňuje všichni uchazeč, každý zvlášť. Tiskopis obsahuje základní údaje osoby a prohlášení o dlužích, které je dle instrukcí vyplněno, a to možností „nemám“ či „mám“. V případě označení možnosti „mám“ následuje prostor k vyplnění částky a důvodu dluhu vůči jaké instituci a způsob řešení dlužné částky.²⁸

---

²⁷ V případě uchazečů, respektive občanů městské části Praha 2, tuto listinu potvrzuje Kontaktní pracoviště Úřadu práce ČR pro Prahu 2 a Prahu 3, viz. <https://www.uradprace.cz/web/cz/praha-2>.

²⁸ Doporučení autora: V případě insolvenčního řízení je vhodné doložit příslušné listiny. I v případě existence exekučních pohledávek je vhodné doložit příslušné listiny, případně doplněné o splátkový kalendář či jinou podobnou smlouvu či dohodu.

Příloha č. 5 k žádosti: Vyjádření pronajímatele stávajícího bydlení o vypořádání všech dluhů (strana č. 14)

Tento formulář vyplňuje pouze hlavní uchazeč, jemuž náleží vyplnění základních údajů a podepsání. Prostřední část, tj. „Vyjádření pronajímatele“, vyplňuje pouze pronajímatel, správce prostoru či sociální pracovník v rámci pobytu v sociální službě. Jedná se o vyplnění potvrzení o existenci neexistenci dluhu za úhradu stávajícího bydlení. Pokud je evidován dluh, je vyplněno, v jaké výši a případně, zda je veden splátkový kalendář. Toto je stvrzeno podpisem a případně razítkem vyplňující osoby či osoby pověřené organizací (institucí).

3.3.2 Postupy a vstupní kritéria žádosti

Ve chvíli, kdy je žádost doručena do podatelny Úřadu městské části, započíná proces kontroly, evidence a dalších kroků vedoucích k dalšímu projednávání orgány městské části.

Pokud některý z daných dokumentů chybí, vyzve pracovník humanitního odboru Úřadu městské části uchazeče k jeho doložení ve lhůtě patnácti kalendářních dní, neučiní-li tak, je žádost zamítnuta. Jsou-li náležitosti kompletní, pracovník oddělení sociálních služeb odboru humanitního z titulu své agendy prověřuje splnění následujících vstupních kritérií vyplývajících z Pravidel sociální bytové politiky (2019)²⁹:

- Trvalý pobyt uchazeče na území městské části Praha 2 po dobu minimálně deseti let
- Občanství Evropské unie
- Uchazeč čerpá pro řešení své sociální a bytové situace dávky sociálního systému od státu
- Uchazeč ani člen jeho domácnosti nemá vlastnické či spoluvlastnické právo nebo právo odpovídající věcnému břemeni k užívání domu nebo bytu
- Uchazeč ani člen jeho domácnosti není vlastníkem či spoluvlastníkem žádného nemovitého majetku
- Je prokázána ztížená sociální situace uchazeče a členů jeho domácnosti vyjádřená čistými příjmy

---

²⁹ Zároveň se jedná i o zkušenosti autora.

Kontrola výše sdělených kritérií vychází z předložených dokumentů za využití dostupných prostředků, jako je katastr nemovitostí, dotaz na evidenci obyvatel Úřadu městské části. Kontrola prokazatelnosti ztížené sociální situace vychází z příloh č. 1 a 2 k žádosti. Sčítají se zde pouze započitatelné příjmy uchazeče a případných dalších osob. V případě nepojistných sociálních dávek se nezapočítávají dávky na bydlení (tj. doplatek a příspěvek na bydlení) a dávky sociálních služeb příspěvku na péči³⁰. Hranice ztížené příjmové sociální situace se řídí dle normativu příjmu uchazeče a dalších žádajících osob a minimální mzdy na území hlavního města Prahy za předchozí kalendářní rok a aktualizuje se vždy od prvního července aktuálního roku, kdy byla žádost podána.

Po kontrole těchto splnění či nesplnění³¹ těchto kritérií dochází následně pohovoru s uchazečem, který se stává podkladovou zprávou k dalšímu jednání. V případě dospělých osob tento rozhovor vede pracovník oddělení sociálních služeb, v případě přítomnosti nezletilých nezaopatřených dětí uvedených v žádosti (rodiny s dětmi, samoživitelé) vede rozhovor pracovník oddělení sociálně právní ochrany dětí odboru humanitního³². Rozhovory jsou vedeny za využití vhodných individuálních technik sociální práce a hlavními oblastmi jsou: osobní stav a rodinné zázemí, případné rodinné sociální kontakty, bytová situace a bytová historie, příjmová a výdajová situace, zdravotní stav, celková motivace k bydlení a řešení budoucí bytové situace.

Po rozhovoru následuje detailní zhodnocení žádosti s komplexním popisem sociální situace, která je podložena dokumenty a doporučením odboru humanitního. Takto zpracovaná žádost je následně předána bytovému oddělení Úřadu městské části Praha 2, které dále dokumentaci rozpracuje a připraví je k následnému projednání bytovou komisí a Radou městské části Praha 2.

V případě, že je žádost těmito orgány schválena, dojde k hledání vhodného, právně volného obecního bytu ve správě městské části Praha 2. Je-li tento byt volný, je nabídnut, s ohledem na individualitu uchazeče (bezbariérovost, výtah, blízkost institucí, apod.), uchazeči. Pokud tento byt není uchazečem přijat, dochází k zastavení žádosti a její

---

³⁰ V případě příjemce dávky se tato dávka nezapočítává do celkových příjmů, dávka je určena k zajištění možné péče. V případě fyzické osoby poskytující péči příjemci dávky se jedná o příjem započitatelný.

³¹ V rámci předchozích Pravidel sociální bytové politiky (do konce roku 2019) byla, v případě nesplnění vstupních kritérií, žádost zamítnuta, v případě hodného zvláštního zřetele byla žádost řešena standardně jako u splněných kritérií.

³² V tomto případě předává pracovník OSS OH kompletní dokumentaci žádosti pracovníku OSPOD OH.

zamítnutí s možností opakované žádosti za čtyři kalendářní roky. V případě přijetí nabízeného bytu je žádost potvrzena Radou městské části Praha 2 a sepsána nájemní smlouva na dobu jednoho roku s možností dalšího prodloužení, v případě osob omezených ve svéprávnosti může být nájemní smlouva uzavřena na dobu neurčitou s inflační doložkou.

V případě negativního posouzení žádosti orgány městské části Praha 2 může být žádost opakována po jednom kalendářním roce (zhorší-li se sociální situace uchazeče, může být podána i dříve). Na základě vydání negativního vyjádření Rady městské části Praha 2 může uchazeč svou žádost směřovat k další instanci, a to Magistrát hlavního města Prahy³³.

3.3.3 Možnosti podpory a sociální práce v pronajatých bytech

Sociální práce v bytech vychází především z principu dobrovolnosti. Nájemce v režimu tohoto bytu pro sociálně potřebné občany, nejenom, může se sociálními pracovníky oddělení sociálních služeb, popř. oddělení sociálně právní ochraně dětí spolupracovat na řešení problematiky bytové, dluhové, péčové, poradenské apod.

Nejčastějším prvkem sociální práce je uplatnění nároku na různé dávky nepojistného sociálního systému. Dále je využíváno, v případě zájmu, zprostředkování dalších služeb, a to na úrovni materiální a potravinové pomoci, zasíťování dalšími pomáhajícími organizacemi (bezplatné právní poradenství, dluhové a insolvenční poradenství, spolupráce s dalšími rodinnými příslušníky, sousedy či dalšími odbory Úřadu městské části Praha 2 a Správní firmou Prahy 2).

V případě osob omezených ve svéprávnosti, kterým byl stanoven hmotně-právní veřejný opatrovník, a to městská část Praha 2, a které jsou ubytovány nejen v režimu sociálních, bezbariérových či soukromých bytů nebo v domech s pečovatelskou službou, je poskytována intenzivní činnost na obecné bázi i na bázi sociální práce.

---

³³ Vždy je zapotřebí dodržet proceduru v pořadí žádosti městská část Praha 2, teprve poté Magistrát hlavního města Prahy. Více informací k této agendě Magistrátu hlavního města Prahy na webových stránkách https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/zivot_v_praze/bydleni/index.html.

4. LIMITY A MOŽNOSTI INOVACE DOSTUPNOSTI SOCIÁLNÍHO BYDLENÍ NA ÚZEMÍ MČ PRAHA 2

Následující části této kapitoly se věnují výzkumu prostřednictvím kvalitativní metody, která má za cíl zmapovat limity nastavení míry úspěšnosti získání nájemní smlouvy k bytu pro sociálně potřebné občany vycházejících z Pravidel sociální bytové politiky městské části Praha 2 a zároveň dostává prostor k návrhům participantů, kterými jsou odborníci z pomáhající profese, ve zmíněných Pravidlech navrhnout možnosti inovací, které by mohly nabídnout vyšší míru průchodnosti vedoucí ke stabilizaci životní situace osob ohroženým sociálním vyloučením a prevencí před vyloučením z bydlení a bezdomovectvím³⁴. V tomto kontextu si výzkum stanovuje za cíl představit odbornost a kompetence participantů, kteří by svými návrhy mohli přispět k vysoké míře inovací v sociálně bytové problematice na území městské části Praha 2

4.1 Metodologické zakotvení

Pro účely výzkumu diplomové práce byla vybrána forma kvalitativní v podobě polostrukturovaného rozhovoru, který je adekvátní vůči osobní přítomnosti selektivního vzorku participantů, respektive jejich osobní přítomnosti při realizaci výzkumu.

Participanty výzkumu jsou sociální pracovníci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2, kteří se, v rámci své náplně činnosti profese dle zákona o sociálních službách, věnují dospělým osobám, které jsou ohroženy sociálním vyloučením, a to na základě své životní situace, handicapu či sociálnímu statutu.

Polostrukturovaný expertní rozhovor

Polostrukturovaný rozhovor je metoda kvalitativního sociologického výzkumu, který patří do skupiny výzkumných rozhovorů. Stojí mezi dvěma základními druhy rozhovorů, a to nestrukturovaným a strukturovaným. Tvůrce rozhovoru má předem připravený návod, nemusí ho ale přesně dodržovat. Tato metoda je často využívána, neboť umožňuje tazateli měnit pořadí otázek, případně dle situace přidávat další. (Srov. Reichel 2009 In cs.wikipedia.org 2020)

---

³⁴ Označení vychází z autorovy praxe a zároveň z vymezení typologie ETHOS.

Výhody polostrukturovaného rozhovoru jsou především flexibilita, možnost reagovat na subjekt a využít jeho osobnostních specifíků. Verbální komunikace mezi tazatelem a subjektem je snadnější a přirozená. Rozhovor může jít značně do hloubky tématu, zároveň se ale drží předepsaných osnov a je proto přehledný. Je zde větší možnost zobecnění a následného aplikování poznatků na širší část populace než u rozhovoru nestrukturovaného.

Nevýhodou jsou především časová a psychická náročnost. Tazatel musí dobře a podrobně znát téma a musí být schopný aktivně reagovat na subjekt. Při zobecňování poznatků a následné aplikaci je potřeba ověřit, že se u různých dotazovaných jedná o stejné skutečnosti, je třeba zajistit srovnatelnost sledovaných kategorií (Srov. Reichel 2009, s. 111-112, Jeřábek 1993 In cs.wikipedia.org 2020)

Participantů výzkumu

Participantů výzkumu, respektive kvalitativní metody polostrukturovaného rozhovoru, jsou sociální pracovníci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2. Z tohoto důvodu je polostrukturovaný rozhovor pojmenován jako expertní.

Selekce tohoto výběrového vzorku, čítající celkem čtyři osoby³⁵ vykonávající agendu sociální práce dle zákona o sociálních službách, je odůvodněna kontinuálním přehledem a aplikací metod a technik sociální práce při poradenské činnosti s osobami, které své životní situace ohroženy sociálním vyloučením z bydlení, a to z důvodu nízkých finančních příjmů a tím neschopnosti hradit standardní nájemné nebo jsou přímo vyloučeny z bydlení a je hledána jiná možnost, která má za úkol stabilizaci životní situace a prevenci před bezdomovectvím.³⁶

Limity a etická stránka výzkumu

Ačkoliv byl selektován určitý počet participantů výzkumu, respektive polostrukturovaného expertního rozhovoru, o počtu čtyř osob, bez započítání autora práce, jsou výsledky anonymizovány na základě číselného kódu participanta (SP01, SP02, SP03, SP04). S ohledem na charakter výzkumné metody může být vzat za limit

---

³⁵ Do vzorku není započítán autor práce, který je součástí týmu sociálních pracovníků oddělení sociálních služeb.

³⁶ Zároveň sociální pracovníci oddělení sociálních služeb Úřadu městské části Praha 2 mají ve své kompetenci přijímání a posuzování žádosti o nájem bytů pro sociálně potřebné občany.

výzkumu časová kapacita věnovaná polostrukturovanému rozhovoru, a to z důvodu vytíženosti participantů, respektive sociálních pracovníků, v aktuálním pandemickém období.

4.2 Operacionalizace výzkumu

Tato kapitola praktické části diplomové práce zpracovává základní náležitosti, jako je stanovení hlavní výzkumné otázky, dílčích výzkumných otázek a tazatelských výzkumných otázek a jejich operacionalizace v rámci využití kvalitativní výzkumné metody polostrukturovaného expertního rozhovoru s participanty, respektive sociálními pracovníky oddělení sociálních služeb Úřadu městské části Praha 2.

Hlavní výzkumná otázka

Pro výzkumné účely praktické části předkládané diplomové práce je stanovena tato hlavní výzkumná otázka (HVO): Jak reflektují sociální pracovníci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2 systém podpory v bydlení a potřebnosti sociálního bydlení v kontextu území České republiky a území městské části Praha 2?

Dílčí výzkumné otázky

Na základě stanovené hlavní výzkumné otázky jsou, pro účely výzkumu, definovány následující dílčí výzkumné otázky (DVO):

- **DVO1:** „Jakými kompetencemi disponují sociální pracovníci oddělení sociálních služeb Úřadu městské části Praha 2?“ Cílem dílčí výzkumné otázky je zjištění konkrétních kompetencí, odborností a rozsahu praxe sociálních pracovníků oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2.
- **DVO2:** „Jakými nástroji, vedoucími k podpoře v bydlení a prevenci vyloučení z bydlení, disponují sociální pracovníci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2?“ Cílem dílčí výzkumné otázky je zjištění konkrétních nástrojů vedoucích k podpoře bydlení, které využívají sociální pracovníci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2.

- **DVO3:** „Jak reflektují sociální pracovníci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2 systém, respektive koncept sociálního bydlení v České republice?“ Cílem dílčí výzkumné otázky je zjištění konkrétní reflexe systému, respektive konceptu sociálního bydlení v České republice sociálními pracovníky oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2.
- **DVO4:** „Jak reflektují sociální pracovníci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2 sociální a sociálně bytovou problematiku na území městské části Praha 2?“ Cílem dílčí výzkumné otázky je zjištění konkrétní reflexe sociální a sociálně bytové problematiky a Pravidel sociální bytové politiky městské části Praha 2 na území městské části Praha 2 sociálními pracovníky oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2.
- **DVO5:** „Jaké možnosti navrhují sociální pracovníci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2 v úpravě limitů Pravidel sociální bytové politiky městské části Praha 2?“ Cílem dílčí výzkumné otázky je zjištění konkrétních návrhů v úpravě limitů Pravidel sociální bytové politiky městské části Praha 2 sociálními pracovníky oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2.

Tazatelské výzkumné otázky

Pro stanovené dílčích výzkumných otázek vycházejících z formulované hlavní výzkumné otázky jsou stanoveny níže uvedené tazatelské výzkumné otázky (TVO), které vycházejí z vlastní tvorby autora práce:

- **TVO01:** Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání pro kvalifikaci pozice sociálního pracovníka?
- **TVO02:** Jaká je Vaše získaná odborná způsobilost?
- **TVO03:** Kolik let pracujete na pozici pomáhající profese sociálního pracovníka?
- **TVO04:** Kolik let vykonáváte agendu sociální práce v rámci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2?
- **TVO05:** Kolik samosprávných agend máte přidruženo k Vaší hlavní pracovní pozici?

- **TVO06:** S jakými institucemi či organizacemi v rámci své pozice nejčastěji úspěšně spolupracujete?
- **TVO07:** Jaké nástroje sociální práce využíváte při sociální práci s osobami zdravotně postiženými?
- **TVO08:** Jaké nástroje sociální práce využíváte při sociální práci s osobami bez domova či bezprostředně ohroženými bezdomovectvím?
- **TVO09:** Jaké nástroje sociální práce využíváte při sociální práci s osobami s psychiatrickým onemocněním?
- **TVO10:** Jaké nástroje sociální práce využíváte při sociální práci s rodinami?
- **TVO11:** Jaké organizace či instituce, se kterými spolupracujete, sídlí na území městské části Praha 2?
- **TVO12:** Jaké možnosti podpory klientů nabízí městské části Praha 2 ve své působnosti?
- **TVO13:** Jak si prezentujete koncept sociálního bydlení?
- **TVO14:** Jaké výhody spatřujete v modelu sociálního bydlení Housing ready?
- **TVO15:** Jaké nevýhody spatřujete v modelu sociálního bydlení Housing ready?
- **TVO16:** Jaké výhody spatřujete v modelu sociálního bydlení Housing first?
- **TVO17:** Jaké nevýhody spatřujete v modelu sociálního bydlení Housing first?
- **TVO18:** Kdo by měl být garantem sociálního bydlení v České republice?
- **TVO19:** Jaké limity spatřujete v potencionálním legislativním zakotvení sociálního bydlení v České republice?
- **TVO20:** Který model sociálního bydlení je na území městské části Prahy 2 realizovatelnější?
- **TVO21:** Je možné sjednotit pravidla městské části Praha 2 přidělování bytů sociálně potřebným s ostatními městskými částmi?
- **TVO22:** Je možné sjednotit pravidla městské části Praha 2 přidělování bytů sociálně potřebným s pravidly Magistrátu hlavního města Prahy?

- **TVO23:** Bylo by efektivní zřídit na území městské části Praha 2 tzv. kontaktní místo pro bydlení?
- **TVO24:** Kdo by měl evidovat a posuzovat žádosti o byt pro sociálně potřebné občany?
- **TVO25:** Které ze stanovených vstupních kritérií žádosti o byt pro sociálně potřebné považujete komplikované, nejčastěji nesplněné?
- **TVO26:** Zjednodušili byste žádost o nájem bytu pro sociálně potřebné občany?
- **TVO27:** Jak by bylo možné opravit kritérium minimální délky trvalého pobytu na území městské části Praha 2?
- **TVO28:** Bylo by efektivní zavedení případné délky i prokazatelného pouze faktického pobytu na území městské části Praha 2?
- **TVO29:** Jak by mělo být nastaveno příjmové kritérium při posuzování žádosti o byt pro sociálně potřebné?
- **TVO30:** Jak by měla být upravena délka uzavřené nájemní smlouvy k bytu pro sociálně potřebné?
- **TVO31:** Bylo by efektivní zřízení určitého finančního (nadačního) fondu městské části Praha 2 sloužící k potřebám zabydlování v bytech?
- **TVO32:** V jakém rozsahu by měla být zavedena podpory (úkony sociální práce) v domácnostech?
- **TVO33:** Měl by výkon sociální práce pokračovat i po ukončení stanovené nejdelší možné doby nájemní smlouvy?

Konceptualizace výzkumných otázek

Pro lepšího uchopení kontextu výzkumných otázek je k dispozici přehledná konceptualizace:

Tab. č. 2: Konceptualizace výzkumných otázek

Výzkumné otázky (HVO, DVO, TVO)		
HVO	DVO1	TVO01
		TVO02
		TVO03
		TVO04
		TVO05
		TVO06
	DVO2	TVO07
		TVO08
		TVO09
		TVO10
		TVO11
		TVO12
	DVO3	TVO13
		TVO14
		TVO15
		TVO16
		TVO17
		TVO18
		TVO19
	DVO4	TVO20
		TVO21
		TVO22
		TVO23
		TVO24
		TVO25
	DVO5	TVO26
		TVO27
		TVO28
		TVO29
		TVO30
		TVO31
		TVO32
		TVO33

(Zdroj: vlastní)

4.3 Realizace výzkumu

Předvýzkum praktické části diplomové práce byl realizován na základě zmapování kvalifikace sociálních pracovníků oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2 dle §110 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů a zároveň dle zvláštní odborné způsobilosti ve správním řízení v sociálních službách vycházející z §1 odst. 1 písm. m vyhlášky č. 512/2002 Sb., o zvláštní odborné způsobilosti úředníků územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů.

Samotný výzkum byl realizován ústní formou polostrukturovaného expertního rozhovoru, a to na základě písemně připravených tazatelských výzkumných otázek. Výzkum byl realizován ve dnech 25. 11. – 30. 11. 2020, a to za osobní účasti autora práce a každého z participantů.³⁷

Polostrukturovaný expertní rozhovor byl realizován formou připravených otázek pokládaných individuálně a za vysvětlení či upřesnění konkrétních pojmů tazatelských otázek. Zadávání otázek probíhalo volnou formou rozhovoru za označení adekvátní připravené odpovědi v záznamových arších.

---

³⁷ Písemná podoba výzkumné kvalitativní metody, včetně zadaných otázek, je k dispozici v příloze D diplomové práce.

4.4 Vyhodnocení výsledků výzkumu

Tato část kapitoly shrnuje výsledky realizovaných polostrukturovaných expertních rozhovorů, v první řadě se jedná o shrnutí jednotlivých tazatelských výzkumných otázek.

Konceptualizace TVO01:

Touto tazatelskou výzkumnou otázkou bylo zjištěno, že participanti jsou kvalifikováni na pozici sociálního pracovníka dle zákona o sociálních službách, z toho SP01 a SP03 v magisterském vysokoškolském stupni, SP02 v bakalářském vysokoškolském stupni a SP04 ve vyšším odborném stupni vzdělávání.

Konceptualizace TVO02:

Tazatelskou výzkumnou otázkou bylo zjištěno, že všichni participanti mají odbornou způsobilost v obecné části zvláštní odborné způsobilosti a zvláštní odborné způsobilosti zvláštní části ve správním řízení v sociálních službách. Participanti SP01 a SP03 mají získanou odbornou způsobilost zvláštní odborné způsobilosti zvláštní části ve správním řízení ve výkonu veřejného opatrovnictví.

Konceptualizace TVO03:

Bylo zjištěno, že participanti mají dlouhou zkušenost a praxi na pozici pomáhající profesí sociálního pracovníka. V případě participantů SP01 a SP02 se jedná o celkovou praxi od deseti do čtrnácti let, participant SP03 dosahuje praxi v profesi více jak patnáct let, participant SP04 dosahuje praxí mezi deseti až čtrnácti lety.

Konceptualizace TVO04:

Bylo zjištěno, že participanti jsou sociálními pracovníky oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2 po dobu do pěti let v případě participanta SP01, v případě participantů SP02 a SP04 se jedná o dobu pěti až devíti kalendářních let a participant SP03 přesahuje svým působením deset až čtrnáct let.

Konceptualizace TVO05:

Bylo zjištěno, že participanti mají ke své hlavní náplni práce, výkonu sociální práce, přičleněno několik dalších agend v samosprávné působnosti obce. V případě

participantů SP01 a SP03 se jedná o dvě přidružené agendy, v případě participanta SP04 čtyři a v případě participanta SP02 se jedná o více jak pět přidružených agend, konkrétně je to osm samosprávných agend.

Konceptualizace TVO06:

Tato tazatelská výzkumná otázka měla za svůj cíl zjistit stran participantů názvy organizací či institucí, se kterými úspěšně spolupracují. Tyto organizace, případně instituce, byly rozděleny dle kategorií na státní sektor, neziskový sektor, církevní a náboženský sektor a ostatní. S ohledem na rozsah uvedených subjektů je konceptualizace pojata komplexně za všechny odpovídající participanty výzkumu.

Za sektor státní participanti uvedli: *Úřad práce ČR v celém spektru dávkových agend, Českou správu sociálního zabezpečení v celém spektru, Probační a mediační služba; obecní úřady, úřady obcí s rozšířenou působností, úřady městských částí, Magistrát hlavního města Prahy, včetně klíčových odborů či oddělení k zajištění pomoci klientům, a to včetně příspěvkových organizací širokého spektra sociálních služeb, které jsou obcemi zřizovány. Z hlediska sektoru neziskového participanti výzkumu úspěšně spolupracují s těmito organizacemi, jako je například: Armády spásy, Naděje, Farní Charita, Charita ČR, K srdci klíč, Diakonie ČCE, Proxima Sociale, Rozkoš bez Rizika, Sananim, Drop-In, AdAstra, Lemniskáta, Pohoda, Fokus, Rosa, Život90 či občanské poradny (například Remedium, Společnou cestou). Za církevní sektor byla uvedena farnost kostela sv. Ignáce či sv. Štěpána. Z ostatních hledisek byl uveden například Český červený kříž, Food not Bombs, Denní sanatorium Ondřejov, Psychiatrická nemocnice Bohnice, Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, Potravinová banka pro Prahu a Středočeský kraj, a mnohé další.*

Konceptualizace TVO07, TVO08, TVO09 a TVO10:

S ohledem na charakter těchto výzkumných otázek a totožných odpovědí bylo rozhodnuto ke společné konceptualizaci těchto otázek. Zároveň tyto otázky staví na zkušenostech participantů výzkumu a vychází současně z legislativně upravených forem sociální práce s nejrůznějšími cílovými skupinami sociálně potřebných osob či skupin dle vyhlášky č. 332/2013 Sb., o standardizovaném záznamu sociálního pracovníka, ve znění pozdějších předpisů. Cílem těchto tazatelských otázek bylo zjištění nástrojů, respektive metod sociální práce, kterými participanti (SP01, SP02, SP03 a SP04) disponují při výkonu

sociální práce s cílovou skupinou osob se zdravotním postižením (TVO07), osobami bez domova či bezprostředně ohroženými bezdomovectvím (TVO08), osobami s psychiatrickým onemocněním (TVO09) a rodinami³⁸ (TVO10), a to za využití nástrojů přímé sociální práce (1.), nepřímé sociální práce (2.) a nástrojů institucionálně-kooperativními (3.).

Nástroje přímé sociální práce (1.) lze shrnout jako „ ... *depistáž, mapování a plánování životní situace klienta, práce s klientem zaměřená na změnu u klienta a jeho sociálního prostředí a preventivní prvky sociální práce.*“ Využívanými nástroji nepřímé sociální práce (2.) jsou veškeré úkony související s přímou sociální prací, a to „ ... *dokumentace práce, vypracování podkladových zpráv a plánování a organizace aktivit.*“ Mezi nástroje institucionálně-kooperativní (3.) zařadíme „ ... *zprostředkování další pomoci, asistence při jednání s organizacemi, zastupování práv klienta, spolupráce s relevantními službami nebo jinými odborníky a management při síťování subjektů pomoci.*“

Konceptualizace TVO11:

Cílem této tazatelské výzkumné otázky bylo zjištění, které organizace či instituce, se kterými je participanty spolupracováno při výkonu sociální práce, a zároveň se nacházejí na území městská část Praha 2. Shrneme-li odpovědi participantů výzkumu do jedné, je vytvořen následující seznam³⁹: *Akord – denní stacionář, Centrum sociálních služeb Praha – Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, Poradna pro občanství, občanská a lidská práva, Informační a poradenské centrum Kontakt, Poradna pro občanství, občanská a lidská práva, Centrum sociálních služeb Praha 2 – denní stacionář, domácí zdravotní péče, domov s hospicovou péčí Domov pod střechou, domovy pro seniory, odlehčovací služba, jesle, pečovatelská služba, poradna pro seniory a jejich blízké, půjčovna kompenzačních a zdravotnických pomůcek, FOKUS, POHODA – chráněné bydlení, ROSA - Informační a poradenské centrum pro ženy – oběti domácího násilí, azylový dům, SANANIM, Naděje Praha – nízkoprahové denní centrum, noclehárna pro muže, Občanská poradna Společnou cestou, SOS centrum, Středisko křesťanské pomoci v Praze Diakonie ČCE – poradna Exekutorské komory ČR, Úřad práce ČR pro*

---

³⁸ Ve smyslu standardního výkonu sociální práce, nikoliv ve smyslu zajištění sociálně-právně ochrany dětí.

³⁹ Výsledky této tazatelské výzkumné otázky jsou zapracovány do kapitoly 3.1 diplomové práce.

Prahu 2 a 3 (pro občany městské části Praha 1, 2 a 3) – dávky hmotné nouze, státní sociální podpory, příspěvku na péči, pro osoby se zdravotním postižením, evidence zaměstnanosti.

Konceptualizace TVO12:

Tato tazatelská výzkumná otázka si kladla za cíl zjištění možností podpory klientů stran městské části Praha 2, respektive podpory, která je přímo zřizována městskou částí Praha 2. Participanti souhlasně sdělili *Úřad městské části Praha 2* jako takový, který skrze odbor humanitní síťuje návazné služby. Dále bylo sděleno *Centrum sociálních služeb Praha 2*, které je příspěvkovou organizací městské části Praha 2 a poskytuje rozličné spektrum sociálních služeb (domovy pro seniory, pečovatelská služba, jesle, domácí zdravotní péče, apod.) Z ostatních byly sděleny především zájmové instituty, jako je *Klub Dvojka pro seniory*, *Klub Dvojka pro děti a rodiče*, *Klub Dvojka pro přátele kultury*. V neposlední řadě byl sdělen i *Nadační fond Dvojka srdcem*.

Konceptualizace TVO13:

Tato tazatelská výzkumná otázka si kladla za cíl zjištění osobní prezentace pojmu, respektive konceptu sociálního bydlení stran tázaných participantů. Je nanejvýš důležité podotknout, že tato tazatelská otázka nebyla modifikována do odpovědi se stejnými znaky. Participant SP01 uvedl, že sociální bydlení je „... *finančně dostupné bydlení s podporou odborníků, avšak striktně neurgující klienta za účelem povinné sociální práce*“. Na to uvedl participant SP02 sociální bydlení jako „... *dostupné a účelné bydlení pro jednotlivce či rodiny v hluboké sociálně bytové tísní bez jiných možností se schopností řešení vzniklé bytové situace*.“ Participant SP03 měl na mysli koncept sociálního bydlení jako „... *dostupný bytový fond cenově příznivý k finančním možnostem osob v bytové nouzi*.“ A konečně participant SP04 vnímá sociální bydlení „... *jako dostupné a zacílenou možnost bydlení pro osoby v sociální tísní*.“ Shrňme-li závěrem výsledky této tazatelské otázky, pojmem sociálního bydlení jako bydlení v rámci kapacitního bytového fondu, který svým zacílením vůči sociálně potřebným skupinám obyvatel, které nejsou schopny funkčně řešit vzniklou zhoršenou sociálně bytovou situaci za běžných postupů a prostředků a za účasti pomoci stran odborníků z oblasti sociální práce, může pomoci v řešení nejen vzniklé sociální situace na trhu s bydlením.

Konceptualizace TVO14:

Odpovědí na tuto tazatelskou výzkumnou otázku, která měla za cíl zjištění spatřování výhod stran participantů vůči modelu sociálního bydlení Housing ready, bylo souhlasné sdělení účastněných, a to že spatřují výhody. Konkrétně pak participant SP01 uvedl, že výhodu spatřuje v „... *postupné připravenosti ke standardnímu bydlení nájemce, respektive žadatele.*“ Participant SP02 doplňuje, že tento model „... *může naučit jedince či skupinu standardní bytové návyky, jako je včasná a řádná platba nájemného a služeb za bydlení, samostatné fungování v bytě a se sousedy v rámci bytového domu.*“ Participant SP03 též doplňuje, že model Housing ready „... *edukuje žadatele o sociální byt k tomu, aby se zvýšila gramotnost ve standardním bydlení.*“ Jako výhodu „... *správné nájemnické morálky*“ vnímá model sociálního bydlení Housing ready participant SP04.

Konceptualizace TVO15:

V návaznosti na předchozí tazatelskou výzkumnou otázku byla tato postavena na opačném zjištění stanoviska stran tázaných participantů, a sice, jaké nevýhody je možno spatřit v modelu sociálního bydlení Housing ready. Participant SP01, SP03 a SP04 žádné nevýhody nespátřují a odkazují se na výhody, které sdělili u předchozí otázky. Participant SP02 nevýhodu spatřuje a uvádí ji jako „... *dlouhé čekání na nájemní byt.*“

Konceptualizace TVO16:

Tato tazatelská výzkumná otázka měla, na rozdíl od těch předchozích, za úkol zjištění spatření výhod stran dotázaných participantů v modelu sociálního bydlení Housing first. Participant SP01, SP02 a SP04 spatřují výhody v tomto modelu a konkrétně je odůvodňují jako „... *rychlé krizové bydlení*“ (SP01, SP02) a *okamžitou možnost bydlení a stabilizaci.*“ (SP04). Participant SP03 nespátřuje výhodu v modelu sociálního bydlení Housing first.

Konceptualizace TVO17:

V přesvědčení ve spatření nevýhod modelu Housing first, kterou zaobírala tato tazatelská výzkumná otázka, bylo zjištěno souhlasné stanovisko. Všichni dotázaní participant (SP01, SP02, SP03 a SP04) se shodli na nevýhodách tohoto modelu sociálního bydlení a odůvodnili spatřenou nevýhodu jako „*obtížnou prověřitelnost plnění povinností nájemce v sociálním bytě*“ (SP01), „... *rychlé neverifikované bydlení ...*“ (SP02),

„ ... rychlé získání bytu bez podpory, tudíž s nízkou mírou udržitelnosti získaného nájemního bytu ...“ (SP03) a „ ... případnou špatnou morálku a nezájem o nabízenou podporu v bytě“ (S04). Společným jmenovatelem odpovědí této tazatelské otázky, je tedy byla obava o verifikovanost a kompetenčnost žadatelů o sociální byt spojenými s obavami v záležitosti plnění závazků vůči získanému bydlení.

Konceptualizace TVO18:

Subjekt, který by měl fungovat jako garant sociálního bydlení v České republice, byl zjišťován v zadání této tazatelské výzkumné otázky stran participantů. Byl zjištěn společný jmenovatel garance (odpověděli všichni tazání participantů), a to stát a jím zřizovaná ministerstva, nejčastěji konkretizováno Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, případně Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Další odpovědi byly obce (v případě participantů SP02 a SP03), které by koncipovali sociální bydlení v rámci svých samosprávních území.

Konceptualizace TVO19:

Limity, které jsou spatřovány ze strany všech participantů v potenciálním legislativním zakotvení sociálního bydlení v ČR, byly řešeny v rámci této tazatelské výzkumné otázky. Nejčastějšími limity jsou *celkové uchopení a koncepčnost* (SP01, SP02 a SP03), *kapacita bytového fondu* (SP01, SP02 a SP04), *možné prostředky podpory* (SP01, SP03 a SP04), *legislativa vztahující se k pojetí bydlení a sociální podpory obecně* (SP01) a jiný limit spatřuje participant SP04 *v politické neshodě koncepčnosti sociálního bydlení stran koalice a opozice na všech úrovních*.

Konceptualizace TVO20:

Tato tazatelská výzkumná otázka měla za cíl zjištění reflexí participantů v názoru realizovatelnějšího modelu v podmínkách sociálního bydlení na území městské části Praha 2. Jednohlasně byla sdělena možnost prostupného bydlení, tedy model Housing ready, kterým je možnost verifikovat celkovou připravenost do nájemního obecního bydlení v režimu pro sociálně potřebné občany.

Konceptualizace TVO21:

Další tazatelská výzkumná otázka, na kterou odpovídali participantů, byla zacílena na zjištění názoru v záležitosti sjednocení pravidel městské části Praha 2 v přidělování bytů sociálně potřebným s ostatními pražskými městskými částmi. Z odpovědí bylo zjištěno,

že participanti SP01, SP02 a SP03, zaujímají nerozhodné stanovisko, tedy částečně ano a částečně ne, a to z toho důvodu, že by nebyla reálná jednotná koncepčnost a zakotvení jednotných pravidel. Mimo jiné velkým rozdílným pojetím by bylo široké politické spektrum reprezentující jednotlivé pražské městské části. Na druhou stranu, participanti by nevyloučili možnou efektivitu a snadnější uchopení jednotných pravidel, která by byla společnosti snáze uchopitelnější. Onu lepší uchopitelnost pravidel sdělil participant SP04, který by rozhodně sjednotil pravidla přidělování bytů sociálně potřebným.

Konceptualizace TVO22:

Další souhlasnou odpověď všech participantů, tedy stanovisko, měla i tato tazatelská výzkumná otázka, která měla za cíl zjistit možnosti sjednocení Pravidel sociální bytové politiky městské části Praha 2 při pronajímání bytů osobám sociálně potřebným a pravidly Magistrátu hlavního města Prahy v témže režimu bytů pro sociálně potřebné. Participanti uvedli odpověď, že částečně ano i ne. Odůvodněním této odpovědi byla především pojetí celistvosti a koncepčnosti stejných pravidel, a to i z toho důvodu, že by docházelo ke kumulaci a nepřehlednosti žádostí v obou institucích.

Konceptualizace TVO23:

Při této tazatelské výzkumné otázce vzešlo, stran participantů, dvojí stejné stanovisko v záležitosti efektivnosti zřízení tzv. kontaktního místa pro bydlení na území městské části Praha 2. Bylo zjištěno, že pro participanty SP02 a SP04 by efektivní bylo zřízení tohoto institutu. Pro participanty SP01 a SP03 není jisté zřízení takového místa, neboť si nejsou jisti, zda by toto místo pouze neúčelně nekopírovalo agendy stávajících struktur Úřadu městské části Praha 2, zároveň by za jistých okolností částečně uvítali určitou možnost, a právě z tohoto důvodu byla označena odpověď částečně ano i ne.

Konceptualizace TVO24:

V otázce, kdo by měl evidovat a posuzovat a posuzovat žádosti o byt pro sociálně potřebné občany, se tři participanti, SP01, SP02 a SP03, vyslovili pro zachování stávajícího zavedeného nastavení, avšak s navýšením personální kapacity, aby v rámci výkonu sociální práce, nenastala inkapacita pracovníků z důvodu pouhého vypisování a posuzování žádostí. Stávající nastavení spočívá v základní administraci odboru humanitního (oddělení sociálních služeb nebo oddělení sociálně právní ochrany dětí),

s následným předáním bytovému oddělení a bytové komisi Rady městské části Praha 2. Participant SP04 se vyslovil pro výhradnost agendy žádostí pro bytové oddělení za možné spolupráce s odborem humanitním, s následným posuzováním orgány městské části Praha 2. Obě sdělené odpovědi nasvědčují vysoké míře kompetenčnosti odboru humanitního při řešení ztížené životní sociální situace svých občanů.

Konceptualizace TVO25:

Všichni participanti na základě této tazatelské výzkumné otázky, která se zabývala sdělením vstupního kritéria či kritérií žádosti o nájem bytu pro sociálně potřebné občany, které je pro své splnění velmi komplikované, sdělili pouze jedno z celkem šesti vstupních kritérií, a to minimální požadovanou délku trvalého pobytu na území městské části Praha 2 po dobu deseti let. Tato podmínka je nejčastějším vstupním filtračním kritériem a důvodem k zamítnutí žádosti.

Konceptualizace TVO26:

Výsledkem této tazatelské výzkumné otázky bylo zjištění shodného stanoviska všech participantů v záležitosti možností zjednodušení žádosti o nájem bytu pro sociálně potřebné občany. Všichni participanti by souhlasili se zjednodušením žádosti, nicméně uvedli, že by to byla natolik velká míra inovace, na které by se nepodílel pouze odbor humanitní, ale i bytové oddělení a další struktury Úřadu městské části Praha 2.

Konceptualizace TVO27:

V rámci této tazatelské výzkumné otázky, zabývající se možnou úpravou vstupního kritéria žádosti o byt pro sociálně potřebné občany, a to minimální délkou trvalého pobytu na území městské části Praha 2, která aktuálně činí deset kalendářních let, se participanti sešli shodně v odpovědi, že by toto kritérium mělo být sníženo na polovinu (tj. pět kalendářních let), avšak by mělo být posuzováno dle zvláštního zřetele žádosti v kontextu zvýšené sociální potřeby. Zpravidla, jako odůvodnění této stanovy, zaznívala přirovnání v nastavení benevolentnějších pravidel pronájmu bytů sociálně potřebným Magistrátem hlavního města Prahy, případně vycházející z praxí ostatních pražských městských částí.

Konceptualizace TVO28:

Participantů v rámci této tazatelské výzkumné otázky, zabývajících se efektivností zavedení institutu posuzování místa faktické bydliště na území městské části Praha 2 vedle stávajícího vstupního kritéria minimální délky trvalého pobytu na území městské části Praha 2, uvedli souhlasně v případech participantů SP02, SP03 a SP04, že faktické bydliště by mělo být posuzováno, respektive zavedeno ke vstupním kritériím, pouze v případě zhodnocení zvláštního zřetele a s prokazatelností faktického místa pobytu na území městské části Praha 2. V jednom případě, a to u participanta SP01, bylo sděleno, že by se měla efektivně sjednotit požadovaná délka kritéria trvalého pobytu na území městské části Praha 2 a zároveň by měla být nastavena stejná hranice i v případě faktického bydliště na území městské části Praha 2, která je prokazatelně doložená.

Konceptualizace TVO29:

Bylo zjištěno, že všichni participantů zaujímají stejné stanovisko v otázce nastavení příjmového kritéria pro žádost o nájem bytu pro sociálně potřebné občany, a to, že příjmová hranice by neměla být striktně stanovena dle dat o průměrném příjmu na území hlavního města Prahy, nýbrž by měla být posuzována v kontextu potřeb uchazeče o bydlení. Z této odpovědi tedy vychází skutečnost, že příjmová hranice by měla být hodnocena efektivně bez striktního vyloučení žádosti.

Konceptualizace TVO30:

Výsledkem této tazatelské výzkumné otázky je ujištění v souhlasném stanovisku všech participantů, a sice to, že délka nájemní smlouvy, by neměla být uzavírána na dobu stávající nýbrž na dobu dvou let s dalším možným prodloužením za předpokladu splnění požadavků v kategorii sociálně potřebných občanů a plnění funkce řádného nájemce.

Konceptualizace TVO31:

Z této tazatelské výzkumné otázky vychází dvojí souhlasné stanovisko participantů, a to v případech stanovení souhlasného stanoviska pro zřízení finančního (nadačního) fondu k účelům zabydlování nových nájemců, kteréžto sdělili participantů SP01 a SP04. Participantů SP02 a SP03 uvedli neurčité stanovisko, které odůvodnili nejistotou v oblasti koncepčnosti, respektive selekce vybraných nájemců a účelovosti stran této podpory.

Konceptualizace TVO32:

Výsledkem této tazatelské výzkumné otázky bylo stran participantů zjištěno v případech SP01, SP02 a SPO03 souhlasné stanovisko, že podpora, respektive výkon sociální práce, v domácnosti klienta po uzavření nájemní smlouvy by neměla být povinná, nýbrž vyplývat z potřeb a dobrovolnosti klienta. V případě participanta SP04 bylo sděleno, že by měla být povinně zavedena podpora v počátečních měsících po uzavření nájemní smlouvy.

Konceptualizace TVO33:

Z výsledků této tazatelské výzkumné otázky, která se zabývala tím, zda by měl výkon sociální práce pokračovat i po ukončení nejdelsí možné doby nájemní smlouvy, bylo zjištěno shodné stanovisko všech participantů výzkumu, a sice to, že výkon sociální práce by měl pokračovat pouze na dobrovolné bázi z rozhodnutí nájemce, respektive bývalého nájemce, tedy klienta.

Vyhodnocení dílčích výzkumných otázek

Tato část podkapitoly diplomové práce shrnuje, respektive vyhodnocuje, odpovědi na stanovené dílčí výzkumné otázky prostřednictvím zadaných tazatelských výzkumných otázek, které se s těmito otázkami přímo pojí.

DVO1 se zadáním otázky „*Jakými kompetencemi disponují sociální pracovníci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2?*“ byla naplněna zodpovězením TVO01 až TVO06. Cílem této dílčí výzkumné otázky bylo zjištění konkrétních kompetencí, odborností a rozsahu praxe sociálních pracovníků oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2. Tato dílčí výzkumná otázka byla, na základě sdělených a konceptualizovaných tazatelských výzkumných otázek, zodpovězena.

DVO2 se zadáním otázky: „*Jakými nástroji, vedoucími k podpoře v bydlení a prevenci vyloučení z bydlení, disponují sociální pracovníci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2?*“ byla naplněna zodpovězením TVO07 až TVO12. Cílem této dílčí výzkumné otázky bylo zjištění konkrétních nástrojů vedoucích k podpoře bydlení, které využívají sociální pracovníci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2. Tato dílčí výzkumná otázka byla, na základě sdělených a konceptualizovaných tazatelských výzkumných otázek, zodpovězena.

DVO3 se zadáním otázky „*Jak reflektují sociální pracovníci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské Praha 2 systém, respektive koncept sociálního bydlení v České republice?*“ byla naplněna zodpovězením TVO13 až TVO19. Cílem dílčí výzkumné otázky bylo zjištění konkrétní reflexe systému, respektive konceptu sociálního bydlení v České republice sociálními pracovníky oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2. Tato dílčí výzkumná otázky byla, na základě sdělených a konceptualizovaných tazatelských výzkumných otázek, zodpovězena.

DVO4 se zadáním otázky „*Jak reflektují sociální pracovníci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2 sociální a sociálně bytovou problematiku na území městské části Praha 2?*“ byla naplněna zodpovězením TVO20 až TVO25. Cílem dílčí otázky bylo zjištění konkrétní reflexe sociální a sociálně bytové problematiky a Pravidel sociální bytové politiky městské části Praha 2 na území městské části Praha 2 sociálními pracovníky oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu

městské části Praha 2. Tato dílčí výzkumná otázka byla, na základě uvedených a konceptualizovaných tazatelských výzkumných otázek, zodpovězena.

DVO5 se zadáním otázky „*Jaké možnosti navrhuji sociální pracovníci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2 v úpravě limitů Pravidel sociální bytové politiky městské části Praha 2?*“ byla naplněna zodpovězením TVO26 až TVO33. Cílem této výzkumné otázky bylo zjištění konkrétních návrhů v úpravě limitů Pravidel sociální bytové politiky městské části Praha 2 sociálními pracovníky oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2. Tato dílčí výzkumná otázka byla na základě uvedených a konceptualizovaných tazatelských výzkumných otázek zodpovězena.

Vyhodnocení hlavní výzkumné otázky

Pro účely praktické části předkládané diplomové práce byla stanovena hlavní výzkumná otázka: „*Jak reflektují sociální pracovníci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2 systém podpory v bydlení a potřebnosti sociálního bydlení v kontextu území České republiky a území městské části Praha 2?*“

Cílem hlavní výzkumné otázky bylo zjistit konkrétní reflexi sociálních pracovníků oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2 systém podpory v bydlení a potřebnosti sociálního bydlení na území České republiky a území městské části Praha 2, a to za využití stanovených DVO1 až DVO5, respektive TVO01 až TVO33. Na základě konceptualizace těchto dílčích a tazatelských výzkumných otázek, kdy skutečně zjištěna konkrétní reflexe participantů, je možné považovat hlavní výzkumnou otázku za oprávněně zodpovězenou.

4.5 Shrnutí výzkumu, doporučení do praxe

V rámci operacionalizace, za které byla stanovena hlavní výzkumná otázka, dílčí výzkumné otázky a tazatelské výzkumné otázky, v souvislosti s realizací a konceptualizací výzkumu, který byl proveden kvalitativní metodou prostřednictvím polostrukturovaných expertních rozhovorů, byl naplněn veškerý stanovený záměr praktické části diplomové práce.

Na základě stanovených výzkumných otázek a jejich konceptualizace, a především tímto vlastním výzkumem zjištěného, je možné se inspirovat pro účely dalšího výzkumu, těmito mnou navrhovanými hypotézami, které otevírají další prostor pro kvantitativní výzkumné záměry:

- „Sociální pracovníci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2 mají dostatek kompetencí a odbornosti, proto kvalifikovaněji poskytují podporu osobám ohroženým sociálním vyloučením z bydlení, než sociální pracovníci oddělení sociálně právní ochrany dětí odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2.“
- Sociální pracovníci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2, na základě znalosti a aplikace Pravidel bytové sociální politiky městské části Praha 2, navrhuji efektivní úpravy limitů k vyšší míře úspěšnosti pro získání nájemní smlouvy k bytu pro sociálně potřebné občany než sociální pracovníci oddělení sociálně právní ochrany dětí.“
- „Sociální pracovníci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2, na základě své odbornosti a přehledu, interpretují a komparují problematiku sociálního bydlení v České republice a aplikují ji na možnosti samosprávně územních celků na území hlavního města Prahy než sociální pracovníci oddělení sociálně právní ochrany dětí.“

Těmito hypotézami je tak možné komparovat nastavení odlišeného fungování sociálních pracovníků v rámci samostatných gescí, jako je oddělení sociálních služeb, které především pracuje s dospělými osobami od osmnácti let věku a oddělení sociálně právní ochrany dětí, které pracuje primárně s rodinami a dětmi ohrožených na právech

či možné cyklické delikvenci. Je možné tak porovnat výsledky s nastavení pravidel žádostí o sociální bydlení v rámci ostatních pražských městských částí.

Otevírá se však tímto i prostor například k výpočtu demografického modelu potřebnosti sociálních bytů či testování procesu délky schvalování žádostí sociálních bytů, a podobně.

Doporučení do praxe

Na základě realizovaných polostrukturovaných expertních rozhovorů lze shrnout možné inovace v přístupu žádostí o nájem bytů pro sociálně potřebné občany a tím zlepšit dostupnější proces schválení a sepsání nájemní smlouvy k bytu pro sociálně potřebné občany. Z výzkumu vyplynuly následující možné návrhy vstupních limitů, respektive kritérií:

Zjednodušení a posuzování žádosti

Žádost o byt pro sociálně potřebné občany se zjednodušuje, za pomoci ostatních struktur Úřadu městské části Praha 2 a zachovávají se stávající posuzovací kapacity, tj. odbor humanitní, bytové oddělení a orgány městské části Praha 2.

Trvalý pobyt uchazeče na území městské části Praha 2 minimálně po dobu 5 let

Minimální délka trvalého pobytu na území městské části Praha 2 činí pět let s prokázanou vazbou na městskou část, přičemž toto kritérium je prověřeno stran uchazeče o nájem bytu pro sociálně potřebné, například nájemní smlouvou či jiným právním titulem k bydlení. Dále je tato skutečnost prověřena dostupnými nástroji městské části Praha 2, a to při přijetí žádosti stran uchazeče.

Faktický pobyt uchazeče na území městské části Praha 2 minimálně po dobu 5 let

Tato možnost je součástí demografické modifikace trvalého pobytu uchazeče o nájem bytu pro sociálně potřebné občany a vztahuje se na vazbu vůči městské části Praha 2. Tato skutečnost musí byt uchazečem doložena právním titulem k bydlení či jinak prokázanou vazbou bydliště v lokalitě, a to například doložením pracovní smlouvy, potvrzením zaměstnavatele či vzdělávací institucí, kterou navštěvuje nezletilé dítě uchazeče.

Občanství zemí Evropské unie

Občanství zemí Evropské unie je i nadále posuzováno striktně jako hlavní kritérium k žádosti o nájem bytu pro sociálně potřebné občany.

Prokazatelná ztížená sociální situace vyjádřená čistými příjmy domácnosti

Příjmová situace uchazeče o byt pro sociálně potřebné občany není striktně posuzována dle příjmových koeficientů vycházejících ze statistických příjmových normativů na předcházející kalendářního roku, nýbrž na základě skutečné míry potřebnosti a schopností a sociální situace uchazeče o byt.

Vlastnická aktiva uchazeče

Individuálně se posuzují vlastnická aktiva uchazeče o nájem bytu pro sociálně potřebné občany, a to na úrovni samotného vlastnictví, spoluvlastnictví či na základě věcného břemena k užívání aktiva. Je posuzována míra případného užívání tohoto vlastnického aktiva.

Délka uzavřené nájemní smlouvy k bytu pro sociálně potřebné občany

Délka nájemní smlouvy se uzavírá na dobu dvou kalendářních let, za monitorování a případné poradenské podpory stran sociálních pracovníků. V případě dodržování a plnění funkce řádného nájemce je možnost opakovaného prodloužení nájemní smlouvy k bytu pro sociálně potřebné občany.

Podpora v domácnostech

Podpora v domácnostech, respektive výkon sociální práce, je založena na dobrovolné bázi, v případě počátku bydlení je doporučována.

Nadační fond sloužící k zabydlování v bytech

Za určitých, předem daných kritérií (posouzení příjmové situace a dalších materiálních možností) se zřizuje fond sloužící k zajištění realizace zabydlování v nově pronajatých bytech pro sociálně potřebné občany k obstarání základního vybavení bytu. Je možnost využít kapacit neziskových organizací, například v oblasti zajištění potravinové či jiné materiální pomoci.

4.6 Diskuze

Tuto část kapitoly si, s ohledem na standardní formální jazykovou úpravu závěrečné diplomové práce, dovoluji pohovořit v tzv. ich-formě, a to vůči zaměření podkapitoly v reflektování textu práce se zaměřením na obecnou a praktickou rovinu problematiky sociálního bydlení, tak i na výsledky realizovaného výzkumu v rámci praktické části diplomové práce.

Mou motivací pro výběr tohoto tématu bylo vlastní zaujetí a především jde o volné navázání na mou absolventskou práci a bakalářskou práci, které se věnovaly problematice bezdomovectví v České republice. Právě sociální bydlení bylo vhodnou volbou k pokračování tohoto symbolického cyklu.

Druhým motivačním prvkem byla skutečnost dalšího vzdělávání sociálního pracovníka v rámci oddělení sociálních služeb Úřadu městské části Praha 2, kde jsem mimo jiné měl na starosti evidenci, šetření a zhodnocení žádostí o nájem bytů pro sociálně potřebné občany dle Pravidel sociální bytové politiky a zároveň tak vykonával i agendu v přenesené působnosti stran Magistrátu hlavního města Prahy v otázkách realizace sociálních šetření k tamním sociálním bytům. Tato doba trvala až do června 2020, kdy jsem přešel v rámci oddělení na pozici s kumulovanou funkcí sociálního pracovníka a veřejného opatrovníka. Nabyté zkušenosti z předchozích agend mile rád a tím i efektivněji využiji.

Při zpracování diplomové práce jsem měl možnost potkat se s odborníky, kteří se dlouhodobě zabývají tématem sociálního bydlení. Zároveň jsem měl tu možnost se stát členem občanské iniciativy Bezdomovci, lidé jako my, která sdružuje především neziskový sektor z oblasti bezdomovectví, jako je Armáda spásy, Naděje, Charita, K srdci klíč, Místní místním a dalších organizací, které přímo či nepřímo participují na konceptu sociálního bydlení na území hlavního města Prahy, ať už v rámci tzv. vysoké terénní sociální práce (podpora v zabydlování a udržení si bydlení v přidělených sociálních bytech) nebo v podobě podpory v tréninkových bytech.

Co se týká využití literatury v práci, jedná se o takový materiál, se kterým jsem totožný a jejich autory skutečně uznávám (například Ripka, Snopek, Lesák), neboť tzv. nevaří z vody a opírají tak svá tvrzení a fakta o reálná čísla z výzkumů

konkrétních projektů z konkrétní praxe na území republiky. Zároveň byly využité velmi praktické zdroje, které jsou velmi aktuální a pochází z aktuální dekády let.

Problematika sociálního bydlení, v jiných názvových modifikacích též dostupné bydlení či bydlení s podporou, je velmi ožahavým a velmi potřebným tématem, a to nejen v našich podmínkách, ale i evropských zemích a za Atlantikem, v USA. Upřímně se spíše jedná o politicky motivovanou agendu získávající public relation body v médiích. Tím netvrdím, že sociální bydlení je zbytečné, ale jak je, například na příkladu České republiky vzorově vidět, proběhlo několik pokusů o zavedení sociálního bydlení, ale řídicí orgány ne a ne stále rozhodnout a zarámovat koncept sociálního bydlení legislativně. Vycházím také z prohlášení někdejší ministryně MPSV ČR Marksové, která označila věcný návrh zákona o sociálním bydlení (2017) za velmi kompromisní a zároveň v tiskové zprávě ke schválení Vládou ČR uvedla, že se jedná pouze o to, že hlavní vůli k prosazení a uvedení v život tohoto zákona je zapotřebí vůle politiků k pomoci osobám v hmotné nouzi.

Velkým kamenem úrazu je taktéž zavedení tzv. bezdoplatkových zón se zaměřením na poskytování ubytování v určitých regionech ČR, především pak při boji ve zneužívání dávkového systému. Dalším kamenem úrazu je taktéž rozhádanost politiků v rámci dávkového systému. Především pak je to v letošním změna v uplatnění nároku na dávku příspěvku na bydlení v roce 2020.

Co se týče výsledků výzkumu v rámci praktické části diplomové práce, který byl proveden prostřednictvím kvalitativní metody polostrukturovaného expertního rozhovoru, jsem nebyl z výsledků překvapen. Naopak jsem tuto skutečnost předpokládal, neboť participanty výzkumu byli mí nad míru zkušené kolegové z pracoviště, kteří mě svými přehledy a zkušenostmi neustále pozitivně udivují a jsou mi velkým vzorem a přínosem.

Chtěl bych sdělit, že v průběhu tvorby této diplomové práce jsem klesl v mírnou skepsi v systém sociálního bydlení. Bohužel tomu tak bylo při získávání nových informací při mé práci, ale také zároveň ve velké osvětě, především pak v roce 2019 na Magistrátu hlavního města Prahy, kdy tamním, především pirátským vedením, na základě poradního orgánu v podobě autorů a průzkumníků z Platformy pro sociální bydlení, byla navrhována velká revoluce v podobě benevolentnějšího systému dostupnosti sociálních bytů, bez předchozí inovace stávajícího bytového fondu. Sociální bydlení ano, ale jsou skutečně potřeba volné vhodné byty.

V roce 2017 byl Vládou ČR schválen věcný návrh zákona o sociálním bydlení a příspěvku na bydlení, který definuje problematiku a dostupnost bytů pro nejohroženější skupiny občanů, ryze a poprvé vůbec definuje sociální práci v kontextu (sociálního) bydlení. Definuje mimo jiné aktéry sociálního bydlení a zřizuje sociální bytový fond. Dále také definuje sociální dávku, která by měla sloučit stávající legislativně stanovené dávky na bydlení, a to doplatek na bydlení a příspěvek na bydlení, do společného názvu příspěvek na bydlení. Tato dávka by měla za efektivní cíl vyšší míru adresnosti žadatelům. Navíc, v kontextu plánovaného systému sociálního bydlení, by mělo dojít k vyšší míře stabilizace bydlení v České republice. Zákon o sociálním bydlení měl začít údajně platit počátkem roku 2018, kdy měl být zaveden systém sociálního bydlení, posledním stádiem měla být polovina roku 2020.

Do dnešního dne však stále existuje pouze tento věcný záměr zákona. I přes všechny snahy v oslovování obcí v dotačních titulech nebyl projeven tak velký zájem, proto Ministerstvo pro místní rozvoj ČR odložilo předložení zákona o dostupném bydlení (modifikace zákona o sociálním bydlení ve vlastní gesci) na prosinec 2020. Pravděpodobně v aktuální pandemické situaci tak činěno již nebude.

Ačkoliv městské části Praha 2 disponuje volnými byty v různých titulech a podobách, nejsou v sociálních úpravách tak hojně pronajímány, tak jak si představuji. Z vlastní praxe při vedení žádostí bytů pro sociálně potřebné občany mohu říci, že úspěšnost uzavření nájemních smluv je minimální, v přepočtu na procenta bych odhadl tak 10%, a to z průměrného počtu šedesáti žádostí za rok. Největším kamenem úraz je institut minimálního počtu trvalého pobytu minimálně deseti let na území městské části Praha 2. Dále je to také nejasná platební morálka případného nájemce, tak tomu je především v případech osob bez domova, které nemají žádný právní titul k bydlení či jiné obdoby takového titulu. Hlavní slovo má vždy bytová komise Rady městské části Praha 2, která vždy vše důkladně zhodnotí.

S ohledem na profesní etiku a postavení bych nerad sděloval další dilemata či kritiku. Velkou radostí však pro mě vždy bylo, když jsme mohli pomoci stabilizovat několik našich přímých klientův rámci agendy sociální práce, případně sociální kurately pro dospělé nebo opatrovance, které má městská část Praha 2 svěřené do výkonu veřejného opatrovnictví.

Ať bude celkový stav sociálního bydlení v budoucnosti jakkoliv zakotven, věřím, že přijde moment skutečné efektivity, která přispěje ke stabilizaci sociálně potřebných jedinců a skupin obyvatel k tomu, aby mohli běžně fungovat.

ZÁVĚR

Teoretická část diplomové práce seznámila svého čtenáře v první kapitole obecně s tématem bydlení, jeho politickou úpravou, respektive pojetím bytové politiky v České republice, včetně legislativní pojetí i s přihlédnutím na aktuální problematiku. Kapitola obsahovala informace z oblasti možné sociální podpory a sociální práce v bydlení, včetně psychosociální sítě bydlení.

Druhá kapitola teoretické části se věnovala definici, modelů a možnostem sociálního bydlení v naší zemi, s přihlédnutím na možné legislativní ukotvení, cílové skupiny dle ETHOS a koncepčně stanovených aktérů sociálního bydlení.

Zobrazení městské části Praha 2 jakožto samosprávné jednotky, která byla základně popsána a zmapována její sociální politika, byla náplní kapitoly třetí. Ta mimo jiné obsahovala seznámení s Pravidly sociální bytové politiky, na jejichž základě a limitech mohou být pronajímány byty v režimu pro sociálně potřebných občanů, tedy nejbližší zamýšlenému legislativnímu konceptu sociálního bydlení v České republice. Kapitola obsahovala také detailní postupy při žádosti o byt, včetně potřebných procesů.

V návaznosti na třetí kapitolu byla čtvrtá kapitola věnována praktické části. Ta měla za úkol zjistit limity a možnosti inovace dostupnosti sociálního bydlení na území městské části Praha 2. Pro účely výzkumu byla stanovena hlavní výzkumná otázka „Jak reflektují sociální pracovníci oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2 systém podpory v bydlení a potřeby sociálního bydlení v kontextu území České republiky a území městské části Praha 2?“, která byla zaměřena na zjištění reflexe sociálních pracovníků, respektive participantů, oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2. Pro metodologické zpracování praktické části diplomové práce byla zvolena kvalitativní metoda polostrukturovaného expertního rozhovoru.

Cíle diplomové práce, kterými bylo seznámení čtenáře s problematikou sociálního bydlení v České republice a v kontextu podmínek městské části Praha 2, zmapování odbornosti a orientace sociálních pracovníků oddělení sociálních služeb odboru humanitního Úřadu městské části Praha 2 při inovaci limitů pravidel přidělování bytů sociálně potřebným občanům městské části Praha 2, byly splněny.

SEZNAM LITERATURY

Monografie

BŘESKÁ, Naděžda, Tomáš URBAN a Lucie VRÁNOVÁ. *Dávky pomoci v hmotné nouzi*. Vyd. 1. Olomouc: ANAG, 2019. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7554-213-7.

ČERNÁ, Eliška. *Z ulice do bytu: sociální práce v procesu reintegrace do bydlení*. Vyd. 1. Praha: Slon, 2019. Studie; 135. svazek. ISBN 978-80-7419-282-1.

KELLER, Jan. *Posvícení bezdomovců. Úvod do sociologie domova*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2013. Sociologické aktuality; sv. 32. ISBN 978-80-7419-155-8.

KOCMAN, David, Vít LESÁK, Barbora BÍROVÁ a kol. *Systémové řešení bytové nouze rodin a jednotlivců na úrovni obcí: náměty a doporučení pro města a obce s vysokou mírou bytové nouze*. Vyd. 1. Praha: Platforma pro sociální bydlení, 2019. ISBN 978-80-270-7228-6.

LINDOVSKÁ, Eliška, ed. *Způsoby řešení bezdomovectví a vyloučení z bydlení: analýza a komparace situací ve Francii, Velké Británii a v České republice*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita, 2016. ISBN 978-80-7464-852-6.

MIKULEC, Marek a Martina ŠNEJDRLOVÁ. *Metodika sociální práce v sociálním bydlení*. Vyd. 1. Praha: MPSV ČR, 2019. ISBN 978-80-7421-192-8.

PLEACE, Nicholas. *Housing first guide Europe*. Vyd. 1. Praha: Úřad vlády ČR, 2017. ISBN 978-80-7440-159-6.

WELLS, Paul a kol. *Handbook for housing support workers*. Budapešť: Budapesti Modszertani Szociális Központ és Intézményei, 2018. ISBN 978-615-81054-2-2.

Slovníky

JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-269-0.

MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1154-9.

Legislativní předpisy, koncepce a usnesení

Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020. Praha: MPSV ČR, 2013. ISBN 978-80-7421-072-3.

Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015 – 2025. Vyd. 1. Praha: MPSV ČR, 2016. ISBN 978-80-7421-122-5.

Příloha k usnesení RMČ č. 808 ze dne 16. 12. 2019: Pravidla sociální bytové politiky MČ Praha 2. [online]. MČ Praha 2, 2019. [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: <http://urad.praha2.cz/Prehled-platnych-usneseni-RMC-Prahy-2-v-oblasti-humanitni.html>

Příloha k usnesení ZMČ č. 269 ze dne 18. 11. 2013: Aktualizaci programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón městské části Praha 2 – 2013. [online]. MČ Praha 2, 2013. [cit. 2020-11-21]. Dostupné z: <http://www.praha2.cz/Aktualizace-programu-regenerace-MPR-a-MPZ-MC-Praha-2-2013.html>

Příloha k vyhlášce č. 332/2013 Sb., o vzoru Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka, ve znění pozdějších předpisů

Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020. Vydání první. Praha: MPSV ČR, 2014. ISBN 978-80-7421-080-8.

Usnesení č. 2/1993, Listina základních práv a svobod

Vládní návrh zákona o sociálním bydlení a o příspěvku na bydlení. 2017. [online]. Platforma pro sociální bydlení, 2017. [cit. 2020-10-23]. Dostupné z: <https://socialnibydeni.org/wp-content/uploads/2018/10/vl%C3%A1dou-schv%C3%A1len%C3%BD-N%C3%A1vrh-z%C3%A1kona-o-SB-p%C5%99edlo%C5%BEen%C3%BD-sn%C4%9Bmovn%C4%9B-b%C5%99ezen-2017.pdf>

Vyhláška č. 512/2002 Sb., o zvláštní odborné způsobilosti úředníků územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon České národní rady č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti

Elektronické zdroje

BRAGA, Michela a Pietro PALVARINI. [online]. *Social housing in EU*. Brusel, 2013. [cit. 2020-11-22]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/c73c2300-eb55-4274-9a38-da1d1e89cd45/Socialni-bydleni-v-EU.pdf>

Bytová politika. [online]. MMR ČR, 2020 [cit. 2020-11-22]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/bytova-politika>

HABÁŇ, Petr. *Vláda schválila návrh zákona o sociálním bydlení a o příspěvku na bydlení*. Tisková zpráva. [online]. Praha: MPSV ČR, 08. 03. 2017 [cit. 2020-11-22]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/578124/Vlada_schvalila_zakon_o_socialnim_bydleni.pdf/72930daa-f9a6-94fd-3c8b-5f6dc63fe214

KANIOKOVÁ, Miriam, Štěpán RIPKA a Jan SNOPEK, ed. *Ukončování bytové nouze rodin a jednotlivců: Východiska, zahraniční praxe, doporučení a strategie*. [online]. Platforma pro sociální bydlení, 2016. [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: https://socialnibydeni.org/wp-content/uploads/2018/10/psb_2016_ukoncovani_bezdomovectvi_v_ceskych_mestech.pdf

LAKATOS, Edit. *A Mid-Term Analysis of the Impact of Structural Funds on Public, Cooperative and Social Housing in 2014-2020*. 2018. Housing Europe, the European Federation for Public, Cooperative and Social Housing: Brussels, 2019. [online]. MPSV, 2019. [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: http://socialnibydeni.mpsv.cz/images/soubory/Analzy/Housing_Europe_ESIF_Analyses.pdf

Městská část Praha 2 (charakteristika území). [online]. Encyklopedie MČ Praha 2, 2016. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://encyklopedie.praha2.cz/uzemi/1028-mestska-cast-praha-2-charakteristika-uzemi>

Obyvatelstvo dle městských částí v letech 1991 – 2019. [online]. ČSÚ, 2020. [cit. 2020-11-21]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xa/dalsi_casove_rady_obyvatelestvo

Polostrukturovaný rozhovor. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 07. 06. 2020 [cit. 2020-11-27]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Polostrukturovan%C3%BD_rozhovor#cite_note-:4-6

Registr poskytovatelů sociálních služeb. [online]. MPSV. [cit. 2020-11-15]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/vitejte.fw.do?SUBSESSION_ID=1605473735354_47

SNOPEK, Jan a kol. *Systém sociálního bydlení: Poziční dokument Platformy pro sociální bydlení*. [online]. Platforma pro sociální bydlení, 2014. [cit. 2020-10-24]. Dostupné z: https://socialnibydeni.org/wp-content/uploads/2018/10/pozicni_dokument_psb_140917.pdf

SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČR. *Závěrečná zpráva: Odhad potřeby sociálních bytů v MČ Praha 2 do roku 2050*. [online]. Praha: MČ Praha 2, 2012. [cit. 2020-10-23]. Dostupné z: <http://praha2.cz/file/2Qg1/Odhad-potreby-socialnich-bytu-v-MC-Praha-2-do-roku-2050.pdf>

ŠIMÍKOVÁ, Ivana, Robert TRBOLA, Jan MILOTA a Magda FRIŠAUFOVÁ. *Metodika prevence ztráty bydlení*. [online]. VÚPSV, 2015. [cit. 2020-10-23]. Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/metodika-prevence-ztraty-bydleni-2015/?wpdmdl=2508&refresh=5f9345980ae5a1603487128>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č. 1: Schéma modelu Housing ready	25
Obr. č. 2: Schématické shrnutí rozdílů mezi modely Housing first a Housing ready	26

SEZNAM TABULEK

Tab. č. 1: Komparace jednotlivých statutů bytů dle Pravidel sociální bytové politiky	34
Tab. č. 2: Konceptualizace výzkumných otázek.....	49

ABSTRAKT

Diplomová práce s názvem „Otázka potřebnosti sociálního bydlení na území městské části Praha 2“ pojednává o definicích, možnostech a principech sociálního bydlení v České republice. Teoretická část práce popisuje fenomén bydlení a bytové politiky v podmínkách České republiky ve spojitosti s aktuálními problémy dostupnosti bydlení pro sociálně potřebné občany. Taktéž zmiňuje možnosti podpory v oblasti bydlení a celkového nastavení psychosociálních sítí. Neméně důležitou součástí diplomové práce je zmapování problematiky sociálního bydlení na území městské části Praha 2 za využití kompetenčních dokumentů. Praktická část práce mapuje reflexe sociálních pracovníků Úřadu městské části Praha 2 v otázce sociálního bydlení v České republice a na území městské části Praha 2, a to za účelem možné změny limitů v dostupnosti sociálních bytů v městské části.

ABSTRACT

The diploma thesis entitled " The Issue of the Necessity of Social housing of the Prague 2 Municipal District" deals with the definitions, possibilities and principles of social housing in the Czech Republic. The theoretical part of the thesis describes the phenomenon of housing and housing policy in the conditions of the Czech Republic in connection with the current problems of housing affordability for socially needy citizens. He also mentions the possibilities of support in the field of housing and the overall setting of psychosocial networks. An equally important part of the diploma thesis is the mapping of the issue of social housing in the City of Prague 2 using competency documents. The practical part of the thesis maps the reflections of social workers of the Office of the City District of Prague 2 on the issue of social housing in the Czech Republic and in the City district of Prague 2, in order to change the limits of availability of social housing in the City district.